

2020. március

imborá

kíváncsi diákok lapja

Vajon Nagyi visszatér

Részlet Szabó Róbert Csaba
meseregényéből

4. oldal

16. Cimborá Kaláka Pályázat

10-15 éves kíváncsi diákoknak

Nyeremény: részvétel a 16. Cimborá Kaláka Táborban

2020-ban ismét találkozhatnak a Cimborá olvasói és szerkesztői, munkatársai: együtt táborozunk Erdővidéken, Setétpatakon július 6-10. között. A játékokból, műhelymunkából, kirándulásból, esti tábortüzes éneklésből összeálló program lényege az ismerkedés és a közös alkotás öröme.

A táborba a csoportos vagy a két egyéni pályázat valamelyikével juthatsz el:

1. A csoportos jelentkezés határideje március 6-án lejárt.
2. Megtetszik egyik a **MédiaMűhely** és a **Kortárs irodalmi alkotóműhely** közül, és egyénileg pályázol, követve a 23. oldalon a pályázati kiírást.

A 16. CIMBORA-TÁBORBA MEGHÍVÁST NYER

a Cimborá Kaláka Versenyben
legjobbnek bizonyuló négy csapat

és

kilenc-kilenc kiválasztott jelentkező
a **MédiaMűhelybe**, valamint a **Kortárs
irodalmi alkotóműhelybe**.

Részletek a 23. oldalon!

Cimborá

CIMBORA – 2020. március, XXX. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10-15 éves diákoknak

ISSN 1222-1910

A Cimborá árát a Cimborá Alapítvány bankszámlájára várjuk:

Cont IBAN: RO14BRDE1505V01455331500

BRD Sf. Gheorghe, Fundația Cimborá

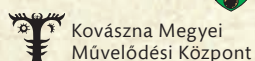
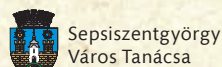
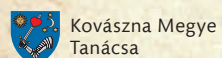
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Csillag István, Forrai Tibor, Gergely Edó,
Jakab Villó Hanga, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Müller Henrietta, Szonda Szabolcs, Szócs Imre,
Vetró-Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

A borítón Vetró-Bodoni Barnabás illusztrációja
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimborá Alapítvány
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában

Cimborá-szerkesztőség: Szabadság tér 7. szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimborá.net

TÁMOGATÓINK

Tartalom

Cimbirodalom

Szabó Róbert Csaba

Vajon Nagyí és a száguldó város -

Megérkezés Kolozsvárra (1. fejezet) 4. oldal

François Bégaudeau

Külső-benső falak között (6.)

Szócs Imre fordítása 7. oldal

Csak 1 vers

Lövetei Lázár László rovata

Tolnai Ottó: én kő 8. oldal

Erdélyi cigány mesevilág

Végh Balázs Béla rovata

A kígyó mint a király veje 9. oldal

Cimbi olvasólámpája

Jakab Villó Hanga rovata

Hogyan olvasnak felnőttek

ifjúsági irodalmat 2. 11. oldal

Cimbirodalom

**„Figurái és kalandjai egyszerűen belemosódnak
az emberi lelkekbe kitörölhetetlenül”**

Csukás Istvántól búcsúzik a Cimborá 12. oldal

Rusz Lívia elhunytára 14. oldal

Edóságok

Gergely Edó rovata

Mi vagy most? 15. oldal

Szín-tér

Vetró-Bodoni Barnabás rovata

Toll, rajztömb és hamuban sült pogácsa

A Szín-téren: Angela McKay

és a mágusok 16. oldal

Barangoló

Kónya Éva rovata

A dézsmától a közteherviselésig 18. oldal

Érdekességek az adózás történetéből 19. oldal

Pályázat

16. Cimborá Kaláka Pályázat 23. oldal

Cimborá-kihívás 24. oldal

Ti írtátok 25. oldal

Otthon a természetben

Köllő Zsolt rovata

Pénzen növény- és állatvilágunk 26. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 27. oldal

Tíz híres macska a történelemből 28. oldal

Keresztrejtvény

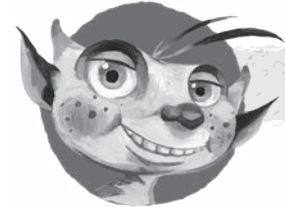
Forrai Tibor rovata 30. oldal

Cimbi képtára

Kónya Éva rovata

Adózók és adóbehajtók festményeken 31. oldal

Folytatódnak Vajon Nagyi kalandjai

**Szabó Róbert Csaba Vajon Nagyi és az arany-
ásók című meseregénye első formájában a Cimborá
oldalain látott napvilágot még 2007-ben, majd 2017-
ben a csíkszeredai Gutenberg Kiadó gondozásában je-
lent meg. A verespataki aranykitermelés elleni kiállításá-
ról, bölcsességéről és humoráról jól ismert Vajon Nagyi
most visszatér. A történet kezdetébe legelőször ezúttal
is a Cimborá olvasói lehetnek bele. A sokak által meg-
kedvelt, kalandos életű és természetszerető nagymama
a meseregény második részében Kolozsvárra érkezik, a
történet első fejezetéből pedig már az is sejthető, nem ok
nélkül jön Erdély fővárosába.**

Szabó Róbert Csaba Cimbinek elmondta, hogy a me-
seregény második részének már négy fejezete készen van,

**Szabó Róbert Csabát a Vajon Nagyról faggatja Jakab
Villó Hanga, a Cimborá szerkesztője egy budapesti
beszélgetésen**

azt viszont nem tudja, mikor vehetik kezükbe a kíváncsi
olvasók a teljes szöveget.

SZABÓ RÓBERT CSABA Vajon Nagyi és a száguldó város 1. fejezet: Megérkezés Kolozsvárra

Aznap, amikor Vajon Nagyi megérkezett Kolozsvárra a régi bogárhátújával, a szokásosnál is nagyobb forgalomtól izzott a Tordai út. A belváros felé lejtő meredek, kanyargós aszfalton az autók föl és le száguldoztak. Nagyi úgy emlékezett, az ő idejében még macskakő burkolat borította az utat.

Rögtön az első nagyobb körforgalomnál fennakadást okozott lassú járgányával.

Életében nem látott még körforgalmat. Nagyon mókásnak találta, hogy körbe-körbe lehet hajtani. Rögtön háromszor megkerülte. Hogy ne szédüljön bele, a lehető leglassúbb tempóban haladt, és közben boldogan integetett a többi autósoknak. Mivel azok visszadudáltak, sőt, teljesen lelassítottak, és némelyek megálltak az autójukkal, Nagyi úgy döntött, még egy ráadás tiszteletkört tesz. Ekkor vette észre, hogy senki sem mosolyog a kormányok mögött. Ami azt illeti, néhányan ököllel csapkodták a dudát.

De apróságokra nem adott. Évekig élt Kolozsváron, sok mindent látott, a dühös embereket mindig is kerülte.

Ezért úgy döntött, ideje lesz leeresztkedni a Tordai út meredek lejtőjén. Csakhogy fogalma sem volt, hogyan keveredhetne ki a sűrűjéből, a túlközlő, bedugult autódzsungelből. Aztán észrevette a kör közepén zöldellő kis mezőt. Rögtön kapcsolt, föltolatott a díszcserjék közé, átvágott a frissen nyírt pázsiton, és a körforgalom túloldalán lezökkenve rögtön irányba állította az autóját.

A visszapillantóból látta az öklüket rázó sofőröket. Azt is, hogy a háta mögött áll a forgalom.

Ijedten pislogott a tükörbe, mert látta, hogy a dugóból kiszabaduló autók most mérgesen a nyomába erednek. El sem tudta képzelni, mit akarhatnak tőle. Szinte a lökhárítójáig a közelébe nyomakodtak és keservesen túlkölte.

Úgy látszik, itt újabban ez a szokás, gondolta magában Vajon Nagyi. Vállat vont, és belefeküdt ő is a dudába. Szemmel láthatóan nem lett tőle senki boldogabb, úgyhogy abbahagyta. Inkább az éles kanyarokra igyekezett összpontosítani, és lassan, óvatosan vezetett. Ővé volt az egész út. Előtte senki. Mindenki mögötte

araszolt. Elhaladt a temető mellett, meglátta az egyik kedvenc házát, és már nem is figyelt a mögötte felgyűlt, ideges autósokra. Lassított, hogy mindent jól szemügyre vegyen. Elvégre tíz kerek éve nem járt Kolozsváron. Csakhamar a szeme elé tárult a belváros látképe, bal kézre már látta a Szabók bástyáját. Örömeiben felkiáltott. Néhány autós idegesen megelőzte. Veszélyes mutatvány volt, mert szemből is viharzottak felfelé az autók. Nagyi a fejét csóválta.

– Vajon hová siet ma mindenki? – kérdezte, mire az ülése mögül valaki megköszöörülte a torkát, és figyelmeztetően köhintett egyet.

Már megint kimondta a vajon szócskát, pedig megfogadta, hogy nem teszi.

– Tudom! Tudom! Nem kell folyton figyelmeztetni! – mondta mérgesen Nagyi.

Egy mellette elhaladó autó sofőre biztosan bolondnak nézte, ahogy önmagában beszél, mert a homloka előtt elhúzta néhányszor a kezét, majd kielőzte.

Rálépett ő is a gázra, és máris harminccal száguldott lefelé.

Vitte a lejtő.

– Én csak azt mondom, jobb az óvatosság! – harsogta a hang az ülés mögül. Vajon Nagyi megadóan felemelte a kezét, mire az autó majdnem lesodródott az útról. Nagyi utolsó pillanatban kapta vissza a kormányt.

– Biztosan tudsz még vezetni? – kérdezte egy másik, aggódó hang az ülés mögül.

– Menj arrébb! Nem férek! – kiáltotta az előző hang.

Pedig azt nem is láthatta a hang gazdája, hogy valaki majdnem a bogárhátúba hajtott a váratlan manővertől. Vajon Nagyi fékcsikorgást hallott, majd túlkölest. A visszapillantóban látta, hogy egy sötétített ablakú, sárga sportkocsi bőszen villog a lámpájával.

– Mi történik? – kérdezte az egyik hang az ülés mögül. – Máris felfedeztek?

– Kizárt! – szólt rá a másik hang. – Úgy tudják, vonat-tal jövünk!

Vajon Nagyi aggodalmasan figyelte a sportkocsit. Időközben leértek a Tordai útról, és az épülő katedrális megkerülve a régi színház felé tartottak. A sportkocsi, úgy tűnt, sávot vált és jobbra tér. Nagyi fellélegzett, amikor eltűnt a visszapillantójából az ideges autó.

– Megúsztuk. Nem hiszem, hogy bárki tudná, kik va... – kezdte el, de ekkor észrevette, hogy a sportkocsi bevág eléjük. Nagyi a féklámpáit figyelte, és ahogy kigyúltak, jobbra kapta a kormányt és sávot váltott. Az ülés mögül guruló testek zaja hallatszott.

– Ócska trükk! Azt hiszed, beléd rohanok, ha hirtelen fékezel! Vajon honnan gondolod, hogy beveszem? – mondta Nagyi, és győztes nevetést hallatott, ahogy elhúzott a beragadt sportkocsi mellett. Megpróbált belélni az ablakán, de a sötétített, tükröződő üvegben csak saját magát látta.

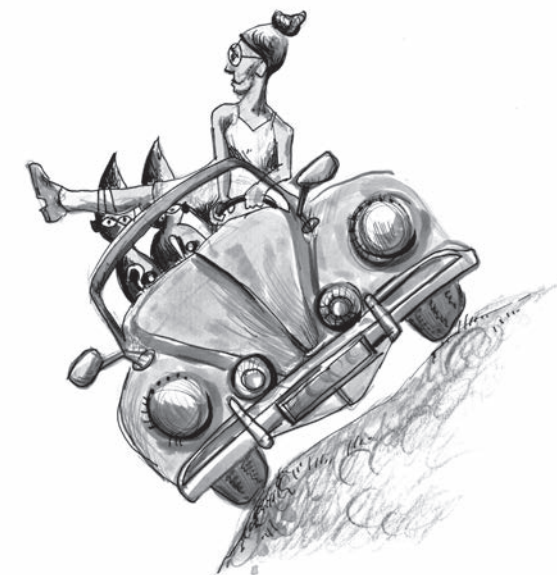
Na meg két kíváncsi fejet.

Ijedten nézett hátra. Két régi barátja, a Felkiáltójeles és a Kérdőjeles manó a nyakukat nyújtva néztek a sportkocsi felé a hátsó ülésről. A sportkocsi ablakán így egy kérdő- és egy felkiáltójeles villogott, ami azt illeti, eléggé fenyegetően.

– Bukjatok le! – kiáltotta Nagyi. Kővé dermedve figyelte a sportkocsit. Meg mert volna esküdni rá, hogy a sötét ablakok mögül felvillanó szempárt látott. A manók lebuktak, pár másodpercig tartott az egész, de a Nagyiba nyomasztó érzés költözött.

Az, hogy meglátták őket!

Vajon Nagyi újra a gázra lépett, és a bogárhátú, korához mérten, gyorsulni kezdett. Már negyvennel haladtak. A református teológia előtt lassítania kellett, hogy bevehesse a kanyart, és egy jobbról, fékezés nélkül érkező busz majdnem beléjük rohant. Szerencsére a fék úgy fogott, mint új korában. Csak a tehetetlenségi erőttől az ülésnek lapuló manók méltatlankodtak. Nagyi most nem törődött velük. A visszapillantót figyelte. A sportkocsi kettővel volt mögöttük. Nagyi gázt adott, és máris a Széchenyi tér felé vágattak. Az út kissé összeszűkült, de Nagyinak sikerült megcsípnie egy szabad sávot, és még mielőtt a lámpa pirosra váltott volna, átslisszolt. A híd következett, és Nagyi látta, hogy a sportkocsi a pirosban ragadt. Lélegzetnyit előnyhöz jutottak.

Ám mielőtt még áthajthatott volna a hídon a Szamos fölött, taxik vágta be örült tempóban eléje, és újra fékeznie kellett.

– Ez kész versenypálya! Vajon mi történt ezzel a várossal, amióta nem jártam itt? – kérdezte, mire hátulról újra köhintett az egyik manó. Talán a Kérdőjeles, de lehet, hogy a Felkiáltójeles. Nem tudta megállapítani, túlságosan lekötötte a vezetés. Igen, le kell szoknia a vajonozásról, de ez nem a legalkalmasabb pillanat. A vajon segít a gondolkodásban, szokta mondogatni. És a gonosz aranybányászokat is így győzték le, emlékezett vissza. Csak hogy azóta történt egy és más. Nem sokkal a sikeres aranyhegymentési akció után újra gyanús alakok bukkantak fel a városban. Vajon Nagyi jobbnak látta, ha keveset mutatkozik, míg unokája, Ferkó vissza nem tér. A manók megígértették vele, hogy felhagy a vajon szó használatával. Nem akarták, hogy újra bajba sodorja magát. Hiszen ha kimondja a szót, felismerik, és még valami rossz történhet vele.

Ami azt illeti, nehezen ment a leszokás. Annak idején, amikor a cigarettázásról próbált leszokni, könnyebben boldogult. Vagy a fogyókúra, az sem okozott gondot. De a vajon... nos, az nehéz ügy volt. Ha a manók nem hallották, az egész napos mellőzés után este fél percen keresztül ismételtette. De lehet, hogy tovább is, míg bele nem aludt.

Vajon. Vajon!

Vajon álmában nem mondta azt, hogy vajon?

Nem tudta. Honnan is tudhatta volna? Hiszen aludt. De azt tudta, hogy álmában beszélni szokott. Ferkó mondta.

Mennyi kérdés!

– Vajon megvan még az a kicsi utca? – kérdezte a bogárhátúban ülve, és meg sem várva a figyelmeztető köhéscselést, ellentmondást nem tűrően hozzátette: – Ha nem használom, végünk!

A manók jobbnak látták hallgatni, Nagyi pedig jobbra kapta a kormányt, és behajtott egy udvarba. Emlékezett, hogy az udvar nyitott volt a folyó felé: egy szűk sikátor vezetett a partra. Azonban tévedett. Rosszul emlékezett, vagy átépítették, mindegy volt: zsákutcába jutottak. Megállította az autót. A kapu felé nézett, ahol bejöttek az udvarra. A sportkocsi épp lefékezett, mintha alaposan körül akarna nézni a vezetője. Mintha sejtene, hová menekült előle a bogárhátú. A forgalom valósággal izzott körülötte, és ami a legmeglepőbb volt: apró forgószelek, portölcsérek nőttek ki mögötte, majd az autókat kerülgetve cikázni kezdtek a forgalomban. Mintha keresgélne nek, mintha szemük lenne. Mindeközben örült tempóban érkező autók kerülgették a hűvös nyugalommal várakozó

sportkocsit. Senki sem dudált rá, mintha itt mindent ő irányítana. Az autók egyre gyorsabban és gyorsabban haladtak el mellette, már-már csak fénycsíkokat lehetett látni. A portölcsérek pedig, mint egy rosszul kitalált baletteloadásban, ide-oda táncoltak a járművek között. Bele lehetett szédülni!

Vajon ki lehet a sofőrje? – töprengett magában Nagyi. De tudta, túl sok ideje nincs a gondolkodásra. Rosszat sejtett.

– Kiszállás! – mondta a manóknak. Azok elképedve pislogtak rá az ülés támlája mögül.

De Nagyi máris kiosztott néhány ruhadarabot. Ferkó nála felejtett cuccai voltak, amit magával hozott Kolozsvárra, hogy visszaadja őket. A manók magukra öltötték tehát Ferkó nadrágját, pólóját, sapkáját. Alacsony természetük miatt akár gyerekek is nézhette őket bárki, ha nem lett volna szakálluk. Vajon Nagyi szigorúan rájuk nézett. A manók sóhajtottak egyet, aztán egyszerre visszatartották a lélegzetüket, és mire tízig számolt volna bárki, eltűnt a hosszú szörzet az arcukról. A manók tudniillik bárkinek fel tudták venni az alakját és megközelítő kinézetét, ha magukra öltötték az illető ruháit. Más kérdés, hogy ezt nagyon utálták.

Szerettek manóknak kinézni.

Kiszálltak az autóból, és Nagyi irányításával kivonultak az utcára, majd elindultak a híd felé, a vasútállomás irányába. Vajon Nagyi fél szemmel a sárga sportkocsit nézte, amely még mindig a forgalom kellős közepén álldogált, körülötte a miniforgószelekkel. Ahogy tovahaladtak, még látták, hogy tolat és begördül az udvarra, a portölcsérekkel a nyomában. Nagyi megszorította a lépéseit, és a manók is igyekeztek. Ide-oda kapkodták a fejüket, bámulták a nyüzsgő nagyvárost.

Ami azt illeti, a szokásosnál nagyobb nyüzsgés volt. Legalábbis a Nagyinak úgy tűnt. Nem erre emlékezett. A járókelők is mintha bolondgombát ettek volna: szinte futva közlekedtek. Maguk elé nézve, egymást kerülgetve, rohanva. Nagyi körülnézett, mert először azt hitte, a troli után futnak. De nem.

Így közlekedtek.

Siettek valahová.

Nem tudott rájönni, hogy hová.

Valahová.

Vajon Nagyiék is siettek, de a járókelők sietése más volt. Gyorsabb és eltökéltebb, és valahogy... céltalanabb, mintha csak a rohanásért rohannának.

Jobbnak látták, ha ők is igyekeznek és mihamarabb a vasútállomásra érnek, mert még valamelyik járókelő belőlük szalad.

FRANÇOIS BÉGAUDEAU

Külső-belső falak között (6.)

François Bégaudeau kortárs francia író, kritikus, forgatókönyvíró, énekes, színész, producer. 1971-ben született egy nyugat-franciaországi kisvárosban, Luçonban. 2008-ban **A falak között** című regénye alapján forgatott azonos című film, a szerzővel a főszerepben, elnyerte az

Arany Pálmát a Cannes-i filmfesztiválon. A regény önéletrajzi elemekre épül, a Collège Mozart elnevezésű párizsi általános iskola egy harmadik (a romániai oktatási rendszerben: nyolcadik) osztályáról szól.

Az osztályértekezlet a francia tanügyi rendszerben általánosan az igazgató, az iskolapszichológus, a tanárok, a szülők és a diákok két-két képviselőjének a részvételével zajlik, évente legalább három alkalommal. Az értekezleten megbeszélik a felmerülő problémákat, értékelik a diákok és általában az osztály teljesítményét, viselkedését. Az alábbi

részlet pillanatkép egy ilyen tanácskozásról. Nyilvánvaló, hogy a kötelező értekezlet valamelyikének kipipálásáról van szó, a tanárok nem túl lelkesek, igyekeznek minél rövidebben elintézni egy-egy számukra nem túl rokonszenves osztály értékelését.

Osztályértekezlet

Chantal, Jean-Philippe, Luc, Rachel és Valérie az ovális asztal körül ültek, osztályértekezlet zajlott. A tanácskozást Chantal vezette mint osztályfőnök.

– Sonia... Mit gondoltok róla?

– Hm.

– Sohasem mosolyog, ez furcsa.

– Szerintem csak gátlásos

– De tavaly nem ilyen volt. Akkor mosolygott.

– Mit írjak be általános értékelésnek?

– Hm, hm.

– Legyen általánosan közepes?

– Ahha.

– Oké. Jusszuff?

– Ajjaj, Jusszuf.

– Nálad hogy viselkedik?

– Elmegey.

– És nálad?

– Éppen csak.

– Nem, nálam nincs gond.

– El kell különíteni, ennyi az egész.

– Az egyéni foglalkozásokon az ember idegeire megy.

– Úgy általában ki érzi úgy közülünk, hogy az idegeire megy?

– Én.

– Én.

– Igen, nagyon idegesít.

– Nem fér a bőrébe addig, amíg az ember erélyesebben rá nem szól.

– Igazából szétszórt, nem?

– Ahha, szétszórt.

– Rendben, szétszórt tanuló, változtatnia kell a viselkedésén. Lássuk Aghilest.

– Ajjaj, Aghiles.

– Hogy az milyen erőszakos!

– Tehát azt írom, hogy erőszakos?

– Talán kissé erős az, hogy erőszakos.

– És? Nem írhatjuk ezt? Ha egyszer erőszakos, azt kell beírni, hogy erőszakos, különben...

– Nem, esetleg azt lehet beírni, hogy „néha erőszakosan viselkedik”.

– Jó, rendben, akkor ezt írom. Oké, akkor lássuk Yannt.

– Ajjaj, Yann.

– Mintha egy idő óta kevesebbet zajongana.

– Ugyan már, csak amióta közeledik az osztályértekezlet időpontja.

– Gondolod?

– Hát persze.

– Akkor azt írom: túl sokat zajong az órán. És a munka?

– Milyen munka?

– Nem csinál az égvilágon semmit.

– Beírhatod, hogy éppen olyan keveset dolgozik, amilyen kicsi.

– Tudjátok, hogy szólítják a többiek?

– Nem, hogy?

– Mimi Mathynak.

– Ki az a Mimathy?

– Elég vicces, ami azt illeti.

– Nagyon találó.

– Ki az a Mimathy?

– Egy törpe színészről.

– Á, értem.

– Lássuk Nassimot.

– Ajjaj, Nassim.

– Ó a legborzalmasabb az egész közül.

– Írjam azt, hogy szüntelenül zajong?

– Zajong és nyüzsg.

– De javult valamennyit, nem?

– Dehogyan javult. Túl izgága.

– Nálam egyes.

– Írd azt, hogy sokat zajong és izgága, és semmi fejlődést nem mutat.

– Azt írhatom, hogy sokat zajong és izgága, de képes fejlődni.

– Nem, valami keményebbet kell ennél.

– Én úgy látom, hogy ez a fickó szétcseszi az egész osztályt.

– Pontosan, mit írjak az osztályról általában?

– Zajosak.

– Igen, erről van szó, zajosak.

– Tehát akkor egyetértetek abban, hogy az osztály túlságosan zajos és nem dolgozik eleget?

(François Bégaudeau: *Entre les murs*, Éditions Gallimard, 2006 – részlet)

Szócs Imre fordítása

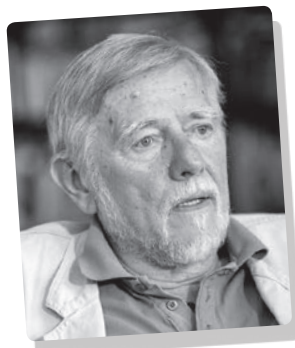

TOLNAI OTTÓ én kő

van amikor a kertisöprű teljesen elkopik
csutak se
semmi
ráadásul még a nyelében is eltöredeznek a szálak
akkor szeretek söprögetni vele
akkor az én söprűm
az én kertisöprűm
akkor lehet vele elkezdni söprögetni
söprögetni a semmivel a semmi kertjét
na most teljesen elkopott
minden egyes szála eltörött
de nem söprögethetek
mert most meghalok
éppen most halok meg
éppen most kell meghalnom
valahogy így jött ki
mindenkinek másképpen jön ki
nekem így jött ki
hogyan most kell meghalnom
amikor éppen elkopott
eltörött a kertisöprű
még hallom mondják meghalt
mekkora kő zuhant le a mama szívéből
ez tetszik hogy kőnek neveznek
hatalmas kőhöz hasonlítanak

ez tényleg tetszik
én kő
hatalmas kő
erre sosem gondoltam
pedig jó lett volna
hányszor jó lett volna ilyesmire gondolni
én mindig csak a kertisöprűre gondoltam
meg a tata katonatükrire
amit bekentem szarral
de arra sosem
hogyan kő
hogyan én kő
hogyan én hatalmas kő
milyen szép is ez
az isten is így beszélhet
kő kő kő kő kő kő kő kő kő
milyen szép is ez kő kő kő
egy hatalmas kő ami legurul
ami szépen alágördül valami vörös dombról
valami halkán doboló véres dombról
egy fene a kertisöprűt katonatükröt
alágördül dübörögve
alágördül dübörögve valami halkán doboló
véres dombról

Tolnai Ottó
(Magyarokanizsa, 1940.
július 5. –) Kossuth-díjas
vajdasági író, költő,
műfordító
(fotó: Valuska Gábor/Litera)

2018. november 16-án Marosvásárhelyen hallottam először „hangosan” ezt a verset Meszesi Oszkár színművész felolvasásában. Fontos-e „hangosan” hallani ezt a verset? Számomra akkor és ott fontos volt, mert néhány perccel korábban Tolnai Ottó, aki meghívottként szintén jelen volt a színház Kistermében, épp arról beszélt, hogy egy idő után néhány szöveg feltétlenül maga alá gyűri a szerzőt – olyan értelemben, hogy a szerző képtelen felolvasni a saját versét, mert közben elsírja magát. Egyáltalán nem szégyellem: ami-

kor Meszesi Oszkár egymás után kilencszer recsegte bele a mikrofonba „Isten szavát” („kő kő kő kő kő kő kő kő kő”), nekem is potyogtak a könnyeim.

És itt akár be is fejezhetném az erről a versről való beszédet, azzal a meghagyással, hogy olvassuk el minél többször hangosan, rövid, apró szüneteket tartva a kilenc „kő” között, ahogyan Meszesi Oszkár színművész is

tette Marosvásárhelyen. De talán segítheti a vers jobb megértését, ha elmondom, hogy az *én kő* Tolnai Ottó *Wilhelm-dalok* című kötetéből származik, a versek beszélője pedig mindvégig a falu bolondja. Fontos-e tudnunk az *én kő* esetében, hogy egy idióta beszédét halljuk? Nos, egy „normális” ember ritkán söprögeti „a semmivel a semmi kertjét”, ritkán keni be szarral „a tata katonatükröt” – s ami a legfontosabb: „normális” ember ritkán értelmez szó szerint egy állandósult szókapcsolatot („Nagy kő esett le a szívéből”). Márpedig esetünkben éppen ebből a szó szerinti értelmezésből bomlik ki a vers gyönyörű hasonlata: „milyen szép is ez kő kő kő / egy hatalmas kő ami legurul / ami szépen alágördül valami vörös dombról / valami halkán doboló véres dombról”. És a mama szíve mint „vörös domb”, „véres domb” – nem kell magyaráznom, mennyire erős tud lenni ebben a versben ez a megismételt jelzős szerkezet!

Riportvers? Szociográfiai költemény? Ugye, milyen fölösleges a minősítés az *én kő* esetében? „Bolond beszéd, de van benne rendszer” – idézhetnék egy másik állandósult szókapcsolatot. „Bolond beszéd” az *én kő* is, de nemcsak hogy rendszer van benne, hanem egyszerűen a 20. század végének egyik legszebb magyar verse.

A kígyó mint a király veje

Volt egyszer egy öregember és egy öregasszony, ezeknek kora ifjúságtól késő vénségükig nem volt gyermekük; ezért a vénasszony szünet nélkül veszekedett a vénemberrel, hogy mitévők legyenek, mert íme, megvénültek. A vénasszony így szólott:

– Ki fogja gondunkat viselni, ha még vénebbek leendünk?

– Hát aztán mitévők legyenek, öregem?

– Menj el, öregem, és szerezz számunkra egy gyermeket.

Ekkor felkelt a vénember korán reggel, kezébe vette baltáját, ment-mendegélt egy fél napig, és egy erdőbe érkezett; itt három napig keresgélt, de semmit sem talált. Akkor aztán már nem tudta az öregember, hogy még mitévők legyenek az éhség miatt is. Feltette magában, hogy visszatér. Amint hazafelé mendegélt, egy kígyót talált, s azt betakarta kendőjébe és hazavitte, otthon pedig édes tejjel táplálta.

Egy hétre és két napra a kígyó megnőtt, s ekkor az öregember betette egy hordóba. Elérkezett az idő, midőn akkora lett a kígyó, mint a hordó. Ekkor így szólott a kígyó az apjához:

– Eljött az idő, hogy megházasodjam. Menj el, apám, a királyhoz, s kérd meg számomra annak a leányát.

Midőn a vénember azt hallotta, hogy a kígyónak a király leánya kellene, kezeit tördelvé mondá:

– Jaj nekem, Istenem! Hogyan menjek én a királyhoz, hogy levágassa a fejemet?

– Eredj, apám, és ne félj, mert amit a király tőled kérni fog, megadom én neki – felelte a kígyó.

Elindult tehát a vénember a királyhoz.

– Jó napot, uram király! Eljöttem hozzád, hogy apatársak legyünk.

– Miféle apatárs? – kérdezte a király. – Te paraszt vagy, én király vagyok.

– Az nem tesz semmit, uram király. Add ide leányodat, s amit kér, én megadom neki.

Mit mondott erre a király?

– Öregem, ha úgy van, íme, ott az a nagy erdő, vágd le az egészet, és csinálj helyébe mezőt, s vedd be nekem azt holnapig kölessel. Figyelj arra, amit neked mondok: hozz abból nekem kását édes tejjel, akkor odaadom neked a leányt.

– Jól van, uram király – felelt az öreg, s hazament sírva a kígyóhoz.

Mikor a kígyó meglátta, hogy az öreg sír, így szólott:

– Miért sírsz, apám?

– Hogyne sírnék, apámé, mert íme, mit mondott a király. Hogy vágjam le azt a nagy erdőt, s vessek belé kölest, és nőjön az meg holnapig, hogy csináljak neki kását édes tejjel, s adjam ezt a királynak, és ekkor neked adja a leányát.

Hát a kígyó erre mit mondott?

– Apám, ne félj te ezért, mert én megteszem neked azt, amit te nekem mondtál.

– Jól van, apámé, ha megteszed – mondta erre az öreg. Ezzel elment és lefeküdt.

Hát a kígyó mit csinált? Felkelt, és kiirtotta az erdőt, vetett kölest, és gondolva elgondolta, hogy nőjön meg reggelig. Mikor az öreg felkelt, egy zsák kölest talált, és kását főzött édes tejjel. Felvette az öreg a kását, s elment a királyhoz:

– Íme, uram király, beváltottam, amit megígértem.

Mikor a király ezt látta, elcsodálkozott.

– Öregem, hallgass reám. Még van egy dolgom veled. Csinálj nekem aranyhidat az én házamtól a tiedig, s a híd szélein legyenek aranyalmák és még körték is. Így aztán neked adom a leányomat.

Mikor az öreg ezt meghallotta, elkezdett sírni, és elment haza, s otthon a kígyó azon kérdésére, hogy miért sír, így felelt:

– Siraatom, apámé, az én bűneimet, amelyeket az Isten reám mért. A király aranyhidat kér az ő házától a mi házunkig, és a hídfőkhöz almákat és körtéket.

– Ne félj, apám, mert megcsinálom én azt, amit a király neked mondott.

Akkor a kígyó gondolva gondolkodott, és csinált aranyhidat, amint a király mondotta. A kígyó ezt mind azon az éjszakán csinálta.

A király éjfélkor felkelt, s azt gondolta, hogy a nap délebben áll. Verni kezdte cselédeit, hogy miért nem költötték fel reggel. A cselédek azt felelték:

– Uram király, nincs nappal most, hanem éjszaka van, de ez a felséged fogadása.

A király ezt látva nagyon elcsodálkozott. Az öreg már korán reggel a királyhoz ment a fogadás végett:

– Jó reggelt, apatárs!

– Köszönöm, apatárs. Eredj haza, apatárs, és jöjj a fiaddal, hogy csináljunk lakodalmat.

Az öreg, midőn hazaérkezett, mondá:

– Hallod-e, mit mondott a király? Hogy menjünk hozzá, hogy meglásson téged.

– Apám uram, ha így van, elő a szekeret, s tedd fel a szekércast, hogy üljek én oda, hogy menjek a királyhoz.

Mikor a király őt meglátta az összes urakkal, megrémült. Egy öregebb úr mondá:

– Uram király, ne szaladj, mert nem válik javadra, mert ő megtette, amit mondott. És te ne tennéd meg azt, amit mondtál? Ő mindnyájunkat megöl. Add neki leányodat, és csinálj lakodalmat, amint mondád!

Mit mondott a király?

– Öregem, íme, itt a leány, akit kértél, vedd magadhoz. – És adott neki egy külön házat is, hogy lakják abban a férjével.

A menyasszony is megborzadt tőle. A kígyó pedig mondá:

– Ne félj, feleség, mert nem vagyok én kígyó, minőnek látszom. Íme, milyen vagyok. – A kígyó kecskebukát vetett, és aranyos fiú lett belőle, fegyverrel, készen: amit kigondolt, sikerült.

Mikor a királyleány őt így megpillantotta, ölébe kapta, csókolta és mondá:

– Uram királyom, éltesen az Isten sok évekig, mert én azt hittem, hogy megeszel engemet.

A király egy embert küldött a leányához, hogy lássa, mit csinál az ő leánya. Mikor a király embere oda érkezett, mit látott: még szebb, még kevélyebb leányt.

– Uram király, a te leányod egészséges.

– Amint Isten akarja vele. – Erre a király sok embert gyűjtött össze és lakodalmat csapott, s eltartott ez három napot és három éjszakát, s aztán vége szakadt a lakodalomnak. Én is onnan jöttem, én is elmondtam.

Forrás: Bari Károly (szerk.) – Régi cigány szótárak és folkszövegek. Hagyományok Háza, Budapest, 2013

Az állatvőlegény

Az állatvőlegényről (néha állatmenyasszonyról) szóló mesék igen elterjedt típust képviselnek a világ népeinek folklórájában, jelenlétük nem meglepő tehát a cigány mesekincsben sem. A tartalomkivonatuk, a szüzsé általában a következő:

Egy idős házaspár, akinek nem született gyermeke, magához fogad és fiaként nevel valamilyen állatot (kígyót, békát, sündisznót stb.). Amikor az emberi szokás szerint házasságkorba ér, elküldi nevelőapját a királyhoz, hogy kérje meg neki a lányát. A király különféle feltételeket szab, hogy megnehezítse a lánykérését (irtsa ki az erdőt, és a helyét vesse be kölessel, építsen aranyhidat stb.), de a kérő mindegyiket teljesíti, végül elnyeri a királylány kezét. Esküvő után a királylány egy véletlen folytán rájön, hogy állatkülsőjű hitvese emberi lény. Elégeti a férj állatbőrét, akin az átok még nem telt le, ezért a feleségnek megpróbáltatásokkal teli út során vissza kell őt szereznie, azután boldogan élnek halálukig.

Az általunk közölt, 1886-ban Brassó környékén lejegyzett erdélyi cigány meseváltozatban a kígyóférj maga vallja be, hogy ember, és a varázsmesék közismert átváltozási módján, kecskebukát vetve szabadul meg állatkülsőjétől. A Joseph Valet által közölt, franciaországi manusoktól gyűjtött mesében „a gennyedző sündisznó” kakas hátán lovagol a királyhoz, és hozza el mindhárom lányát, akik közül a két nagyobb azt mondja, hogy a vőlegény látványa csúnya. A legkisebb lány viszont szépnek találja, így őt veszi feleségül a később királyfivá változó „gennyedző sündisznó”.

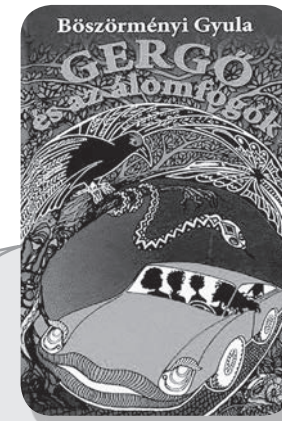
Mesénkben a föld felszínén és föld alatt is élni tudó, kételtű kígyó alakja a létezés két szintjét köti össze: az ember számára is megtapasztalható felszíni világot, valamint a megtapasztalhatatlan alvilágot. A mesei valóság vegyíti a reális és a transzcendentális elemeket; a király feltételeit a kígyóvőlegény varázslással valósítja meg, ezzel nyilvánvalóvá teszi természetfölöttiségét, illetve azt, hogy mágikus képességekkel rendelkezik. Az állattá változtatás korábban egy átok révén következett be, a cigány mesében nem esik szó az átok kiváltó okáról, a történet menete inkább az állati külsőtől való megszabadulásra irányul.

Hogyan olvasnak felnőttek ifjúsági irodalmat 2.

Olvasólámpa rovatunkban olyan, néhány részes sorozatot indítottunk az előző lapszámokban, amelyben felnőttek ajánlanak ifjúsági irodalmat. Akár foglalkozásuk miatt, akár kamasz gyerekeik révén sok felnőtt kezébe is eljut

egy-egy fiatalokat megcélzó szöveg. Cimbi ugyanakkor arra is kíváncsi, mivel foglalkoznak ezek a felnőttek, mit gondolnak a világról és miért szeretnek olvasni. Kalandra fel! (J. V. H.)

BÖSZÖRMÉNYI GYULA Gergő és az álmofogók

Könyvmolyképző Kiadó Kft., 2012

Szikszai Ildikó vagyok, a kolozsvári Ábel Kiadó igazgatója és két tizenéves fiú édesanyja. Szerencsés vagyok, mert a munkám egyben a hobbim is: a könyvek és az olvasás. Könyvek között élek, amióta az eszemet tudom. Sok könyvünk volt otthon, a szüleim olvastak, természetes volt, hogy mi, gyerekek is olvasunk. Hétévesen olvastam az első gyerekregényt. Rákattantam, ez lett a legfőbb szórakozásom. Mindent olvastam: kötelezőt, ajánlottat, sajátomat, a másét. A suliban is olvastunk, olykor órákon a pad alatt is. Az iskolatáskámba mindig befért az épp aktuális könyvem. A könyvek az egyetemre is elkísértek... Aztán a gyerekeimmel is jól megfértek. Sőt, az ő könyveik is kihívást jelentettek, mert időközben újabb és újabb gyerekönyvek, ifjúsági regények születtek, amelyeket először felolvastam nekik, aztán, amikor ők már maguknak olvastak, az újakat magamnak olvastam, mert lemaradni kár... Így kerültek a kezembe pár éve Böszörményi Gyula Gergő-kötetei.

A történet elején Gergő egy átlagos 12 éves srác, aki egy budapesti bérház első emeleti lakásában él a családjával: édesanyjával, Réti Boglárkával, Botlik Dénessel, Boglárka új férjével és Dénes lányával, Zsófiával. Mindkét kamasz kritikus szemmel, gyakran ellenszenvvel viszonyul a környezetéhez, különösen a családjához: Gergő nem szereti sem Dénest, sem Zsófit, Boglárkával is gyakran morcos, Zsófi nem szereti Boglárkát (fél, hogy elfoglalja az apja szívét), Gergőt pedig idegesítőnek találja. Mindkét gyereknek megvan a maga fájdalma: Gergő hatévesen veszítette el az édesapját (rejtélyes betegségben halt meg), Zsófit és édesapját elhagyta a mama.

Gergő legszívesebben a számítógépe társaságában tölti az időt: játszik. A virtuális világba menekül a családjával a rémálmai elől. Igen, Gergőt rémálmok gyötrik, amelyekben különös helyeken jár, különös lényekkel találkozik, és (segítő)társa egy beszélő farkaskölyök. A kalandok sorozata azzal kezdődik, hogy Boglárka meghívót kap a révülők találkozójára a Bagoly-bükki-völgybe. Erre a találkozóra Boglárka a családját és barátját is magával viszi a tűzpiros autójával.

Bármennyire is tiltakozik ellene, Gergő idővel, szép lassan beletörődik, elfogadja azt, hogy a varázsvilág tagja: ő is révülő. Ez a világ a valósággal párhuzamos, ahova az álmokon keresztül lehet bejutni. Erre tudatosan csak a révülők képesek, az éberek (a varázstalanok) nem. A családban nem Gergő az egyetlen révülő, Boglárka és Zsófi is az. Hármójuk közül Gergő a „kiválasztott”, ő különleges varázserővel rendelkezik. Bár sámánnak született, ahhoz, hogy a révülők világában valódi sámán legyen, meg kell másznia a Világfát.

A Gergő-sorozatot a magyar Harry Potternek is mondják, szerintem nem az, inkább csak emlékeztet rá. Böszörményi Gyula történetében a magyar mitológia elemeivel dolgozik (van itt boszorkány, táltos, lidérc, garabonciás, énekmondó, sámán, a szereplők jurttában laknak). A történetek két szálon futnak: egyik a valóságban, a másik a ►►

„Figurái és kalandjai
egyszerűen belemosódnak az emberi lelkekbe
kitörölhetetlenül”

Csukás Istvántól búcsúzik a Cimbora

Süsü, a sárkány, Gombóc Artúr, a csokikedvelő madár és
Mirr-Murr, a kandúr mind olyan történetek hősei, amelyeken
generációk nőttek fel / Fotó: RAS-archívum

„Hiába készül évente több száz mese, ritka az olyan, amelyen generációk nőnek fel.

Csukás Pisti mesélélek volt, egy igazi csuda, mindig mosolygott. Sok-sok, gyermekeknek szánt meséje volt, mindegyik sikeres, és a Süsü még ezek közül is kiemelkedett. (...) Olyan jó volt belebújni a bőrébe, olyankor én is újra gyermek voltam. Jól szórakoztunk mindig a tévéfelvételek közben, de akkor még eszünkbe sem jutott, hogy ez mekkora sikertörténet lesz. Mai napig sokan megállítanak, hogy megköszönjék Süsüt, pedig én csak

a hangomat adtam neki, Csukás Istvánnak köszönhető” – mesélte Bodrogi Gyula, a Süsüt, a híres egyfejű sárkányt megszólaltató színész az AcNews portálnak.

*Ó, ha rózsabimbó lehetnék!
Rám szállnának szépen a lepkék!
Kicsi szívem velük dobogna!
Nem lennék ilyen nagy otromba!
Ezt a vágyam senki se érti,
se gyerek, se nő és se férfi
Senki, senki itt a világon,
mi is az én titkos nagy álmom!
(részlet a Süsü, a sárkányból)*

Csukás István számára a legtesthezálóbb műfaj a meseregény, az ifjúsági regény volt. Közel száz kötete jelent meg Magyarországon és külföldön. Figuráit, akik esetlenségük és jó szívük miatt felejthetetlenek, főként rajz- és bábfilmekből ismerhette meg az olvasóközönség. Több ifjúsági regényéből sikeres tévéfilm készült: 1975-ben a *Keménykalap és krumpliorr* című játékfilm megkapta a *hollywoodi X. Televíziós Fesztivál nagydíját* és *Az Év Legjobb Gyermekfilmje* elismerést is.

A szerző művei tovább élnek az olvasó gyerekekben, felnőttekben, a bábjátékokban, mesefilmekben. Csukás István pedig velünk marad Mirr-Murr kandúr, Nagy Ho-ho-horgász, Süsü, Pom Pom, Gombóc Artúr alakjában...
(J. V. H.)

► révülők világában. Ez a könyv írásképében is jól elkülönül: a valóság rész álló, az álmvilágban történetek dőlt betűvel vannak szedve. Itt is azt látjuk, hogy a jó megküzd a gonosszal. Gergő segítői támogatásával rendre le is győzi azt.

Miért ajánlom a könyvet? Rendkívül izgalmas olvasmány. Cselekménye pörgős. A könyv nyelvezete is magával ragadó: beszédese a nevek, mintha rászabták volna a karakterekre, élethűek a leírások, szinte a szemed előtt futnak a képkockák. Elképesztően gazdag fantáziáról árulkodik a történet szövege és képi világa. Bámulatos az álmvilág felépítése, részletgazdagsága. Különösen szimpatikus a főszereplő személyiségfejlődése, az, ahogyan a lelki sérülése miatt és életkorából adódóan dacos kiskamasz értelmes, okos, éleslátó és továbbra is jó emberré, az álmvilág igazi sámánjává, megmentőjévé válik.

CSUKÁS ISTVÁN, SAJDIK FERENC A Nagy Ho-ho-ho-horgászverseny

A Nagy Ho-ho-ho-horgász üldögél a folyóparton. Nyár van, csönd van, süt a nap. A Fókukac napozik, hanyatt dobta magát a nyugágyon. – Gyerünk, te kukacok gyöngye! Ébresztő! Csinálunk egy kis halirtást! Nyomás, be a vízbe! A Fókukac morogva csatolja fel az övet. – Már napozni se lehet? Sose fogok leburnulni! Jön a postás, izzad, törli a homlokát. Egy levelet hoz. – Itt tessék aláírni! Ajánlott! S várakozóan tartja a másik markát. A Nagy Ho-ho-ho-horgász aprópénzért kutat a zsebében. De nincs nála egy fillér sem. – Hm. Izé... megajándékozhatom ezzel a pici hallal?

A postás morogva elmegy, s a vízbe dobja a pici halat. – Mi a nyavalyát csináljak ezzel az egydekas hallal? He? Haláslét? Rántsam? Savanyítsam?! Tömjem ki? És még ez hívja magát Nagy Ho-ho-ho-horgásznak! Akkor én meg a Nagy Po-po-po-postás vagyok! S mérgesen elkarikázik.

A Fókukac bukkan fel a vízből, diadalmasan mutatja a zsákmányt. – Főnök! Fogtam egy pici halat! Bár ha itt a napvilágnál megnézem, mintha ismerős lenne! Mint ha láttam volna már! A Nagy Ho-ho-ho-horgász dünyög. – A postásnak adtam az előbb. Borraivaló helyett. Érdekes! Nem szereti a halat? Lehet, hogy vegetáriánus? A Fókukac izgatott lett, visszadobta a pici halat a

vízbe. – Postás? Mit keresett itt a postás, főnök? És honnan tudta a címünket? Hiába! A magyar posta mindent tud! Éljen a posta! Nekem is hozott valamit?

A Nagy Ho-ho-ho-horgász rávigyorgott a Fókukacra. – Neked a pici halat hozta! Nekem a levelet. – Bontsd ki, Főnök! Olvasd már, Főnök! – Olvasom. „Meghívó a Nagy Ho-ho-ho-horgászversenyre!” – Hová? Engem is meghívtak? – Téged is. Itt van: „Hozzon magával botot és minden felszerelést!” Te vagy a felszerelés!

Gyorsan összepakolták a botokat. A Nagy Ho-ho-ho-horgász tünődve nézte a Fókukacot. – Te ül a kalapomra, hogy el ne veszítselek. Onnan jobban látsz. És kapaszkodj! Indulás! Hohohohó!

Először villamosra akartak szállni. De a villamosvezető nem engedte fel őket. – Mit képzelnek? Ez egy fővárosi villamos, nem halszállító konténer! Nem szardíniásdoboz! És vegye le a kukacot a kalapjáról! Még megcsíp valakit! Azután egy autóbuszra akartak felszállni, de a sofőr lezavarta őket. – Mit képzelnek, lefelé, lefelé! Ez egy párnázott ülésű, első osztályú csuklós autóbusz! És vegye le a kalapjáról a kukacot! Nem harap az a kukac? A Fókukac mérgesen vicsořitott. – Mindjárt megharaplak, te párnázott fejű buszsofőr!

Azután egy taxiba akartak beszállni, de a taxisofőr nem engedte be őket. – Nem látják, hogy ez egy kocás taxi! Nem halastargonca! És vegye le a kukacot a kalapjáról! Gusztustalan! És nem vettél véletlenül az a kukac? A Fókukac feje vörös lett a dühtől. – Mindjárt megveszek! Brr! Hrr! Vau! Vau!

Végre arra jött egy halszállító autó. A sofőr kiszólt. – Pattanjon fel! Hová mennek? A Nagy Hor-gászversenyre? Én is oda viszem a halakat! Nahát! Akkor gyérünk! Akkor nyomás! Csak nem a Nagy Ho-ho-ho-horgászhoz van szerencsém? Jaj, de boldog vagyok! És milyen aranyos kukac ül a kalapján! És milyen intelligens képe van!

Rusz Lívia elhunytára

2020. február 25-én távozott az élők sorából **Rusz Lívia** magyar grafikus, festőművész és képregényrajzoló, a Csipike, az óriás törpe egyik megalkotója.

1930-ban született Kolozsváron, a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán végzett, ahol Miklósi Gábor és Kovács Zoltán tanítványa volt, és ahol a diplomája megszerzése után három évig tanársegédként dolgozott. 1958-ban a *Napsugár* gyermeklap munkatársa lett, itt jelent meg első képregénye *A két nagyokos* címmel 1969-ben. 1968-ban Az év legszebb könyve elnevezésű megméretetés bronzérmese, 1969-ben ezüstérmese. A 60-as évek elejétől figyelme egyre inkább a könyvgrafika felé fordult, és egyike lett a romániai magyar könyvkiadás leggyakrabban foglalkoztatott gyermek- és ifjúságikönyv-illusztrátorainak. A 80-as évek derekán áttelepült Magyarországra, ahol folytatta illusztrátori, képregényrajzoló munkáját.

„Keresgéltem a magam útját, amelyen képességeim szerint menni tudok mind a pikűrásban, mind a könyvgrafika terén. A mesék világa, a könyvillusztráció járható útnak bizonyult előttem, igyekeztem lehetőségeimhez mérten helytállni és sok kicsi olvasó emberkének örömet szerezni. Ez néha sikerült is, ezért érdemes volt dolgozni, az életemnek értelmet adott.”

(Kotász Zoltán: *Nem is tudtam, hogy képregényt rajzolok – Látogatóban Rusz Lívia festőművésznél. Panel 2./4. szám*)

Rusz Lívia

Fotó: Arcanum Digitális Tudománytár

A nemzetközi sikert Fodor Sándor Csipike-meséi hozták el számára, a szerzővel közösen alkották meg az óriás törpe alakját. Csipike, a törpe öt kalandja számos fordítást és feldolgozást ért meg.

„A Csipike úgy született, hogy egyrészt Rusz Lívia sokat nyaggatott: *illusztrálni szeretne egy gyerekkönyvet, írjak már egyet. Másrészt a boldogult budapesti Szász Imre barátom, aki közel két méter magas volt, és Csipikének becézték, mindig ezt mondta nekem: széles vállaimon beviszem Fodor urat az irodalomtörténetbe. Róla mintáztam Csipikét. Rusz Lívia illusztrációi sikerültek voltak, valamit nagyon eltalált. Ezért gondolom úgy, hogy nem tanácsos az új kiadásokban sem megváltoztatni az illusztrációkat. Ha meg is teszik, eltűnik a könyvből a »Csipike-jelleg«. Megjelent ugyanis néhány olcsó kiadás is a Csipikéből, amelyben más rajz van. A bolgár kiadás sem vette át Rusz Lívia rajzait – az új illusztrációkkal viszont teljesen kilúgozta a könyv humorát. A kiadás amúgy nagyon szép, de semmi nincs benne az »igazi« Csipikéből. Érdekes tapasztalat volt az is, hogy Rusz Lívia újrajllusztrálta az egyik Csipike-kiadást a pécsi Alexandra Kiadónak. A könyv megbukott, az olvasók nem szerették: Csipike nem rokonzenes már, hiszen kedves kópéből egy vén pukkanccsá vált. Megöregedett benne – velem együtt öregedett meg.» (Demeter Zsuzsa: *Csipike velem együtt öregedett meg – Beszélgetés a nyolcvanéves Fodor Sándorral. Helikon, 2007/23. szám*)*

Mi vagy most?

Minden, ami szeretnél lenni, már vagy. Ez egy új látószög. És erről akarok írni neked pár sort, hogy mindarra, amit szeretettel és szenvedéllyel csinálsz, nézz rá egy kicsit más szemszögből is. Ha rajzolni szeretsz, akkor azt teljesen komolyan teszed, nem mondd, hogy most úgy teszek, mintha rajzolnék. Ha a matematikába merülsz bele, teljesen ott vagy az absztrakt gondolkodás világában, nem mondd azt, hogy úgy teszel, mintha matematikus lennél. Az vagy, amit csinálsz. Ha írsz, író vagy, ha zenélsz, zenész vagy, ha egyenleteken töröd a fejed, matematikus vagy, ha folyton maketteket és terveket készítesz, tervező vagy, ha vegyületekkel kísérletezel, vegyész vagy stb.

Mindegy, hogy hány éves vagy, most vagy az, amit csinálsz, amit szeretsz, ami magával ragad, amitől ele-

a nálad idősebb gyerekek, fiatalok teszik. És ezért még többet gyakorolsz, tanulsz, tanulmányozod és kutatod azt, ami téged érdekel. Nem azért teszed ezt, mert egyszer majd azzá a felnőtt zenésszé, művésszé, mérnökké, tanárrá, üzletemberré stb. akarsz válni, hanem mert már most AZ vagy. Emiatt érdekel pont az, ami.

Időnként ez az érdeklődés erősebb, máskor gyengébb. Van, hogy pihen benned, mert új ötleteket, megoldásokat, képeket álmodsz éppen. Aztán ismét előcsalja az élet, és ismét hív, hogy újabb és újabb kalandokba bocsátkozz. Hogy megtaláld azt a furcsa hangot, amely a dalnak egészen új hangulatot ad, hogy megtaláld azt az árnyalatot, amelytől a rajzon a mosoly életre kel, hogy megtaláld azt a megoldást, amelyet még soha senki, hogy megtaláld azon keresztül, ami éppen most szenvedélyesen foglalkoztat, azt az önmagad, aki senki más nem lehet helyetted, csak te.

vennek érzed magad. Közben természetesen látod azt is, hol nem sikerül úgy megeleveníteni a rajzot, papírra vetni a sorokat, előcsalni a dallamot, eljutni a megoldásig, a kivitelezésig, ahogyan azt a szüleid, tanáraid, mentoraidd és példaképeid, egyszóval a felnőttek vagy

Ez a mostban tanulás, mostban levés és mostban örülés titka.

A Szín-téren:
Angela McKay
és a mágusok

Toll, rajztömb és hamuban sült pogácsa

Vannak rajztanárbácsis mondataim. Ezeket ezerszer elmondom, mert ezerszer hallottam én is. Egyik ilyen: legyen nálatok egy zsebbe könnyen elrejtendő rajzfüzet és toll, hogy bármikor, bármilyen helyzetben tudjatok vázlatolni, gondolatot lejegyezni, valamit beragasztani!

„Élvezem a munkám, főleg,
ha a nézőt mosolyra bírja.”

Ha nekem nem is hiszitek el ennek fontosságát, ide idézek nektek gyorsan két óriást, akik hasonlóképpen gondolkodnak, dolgoznak. Ők már megfordultak Sepsiszentgyörgyön is a pulzArt és Flow fesztiválok közösségtalálkozóin. Nehezen kategorizálható alkotó a magyarkanizsai származású Nagy József (koreográfus, táncos, fényképész, vizuális művész) és a szebeni Dan Perjovschi (vizuális művész, művészeti író).

Nagy József az egyik szentgyörgyi előadás utáni közösségtalálkozón mesélte, hogy kis rajztömbökkel telepakott zsebbel jár-kel, és mozgástanulmányokat készít a körülötte élő, mozgó emberekről. Gondolatokat, helyben született ötleteket jegyez, rajzol le, amelyek nem egy esetben színházi produkciókban végzik.

Perjovschi egy falat írt, rajzolt tele itjtártakor, mint ahogy teszi ezt szerte a nagyvilág fontos művészeti központjaiban is. Egyik kezében toll, a másikban ilyenkor mindig egy kis füzetet tart, ahonnan kinagyítja vonalait. Ezekben a zsebkönyvekben vannak a forrásfájlok, az eredeti rajzok, amelyeket végül gyűjteményekbe helyez. Mindkét alkotó számtalan kis füzetet teleírt, -rajzolt gondolataival. Imádom őket, de itt, most a Szín-tér egy nő. Mert ő még közvetlenebbül, még könnyedebben használja ezeket az eszközöket. Megmutatja az őt megihlető környezetet és saját alkotását is egy-egy képben, és ezek csokrát az [instagram.com/ohkiistudio](https://www.instagram.com/ohkiistudio) címen teszi közzé.

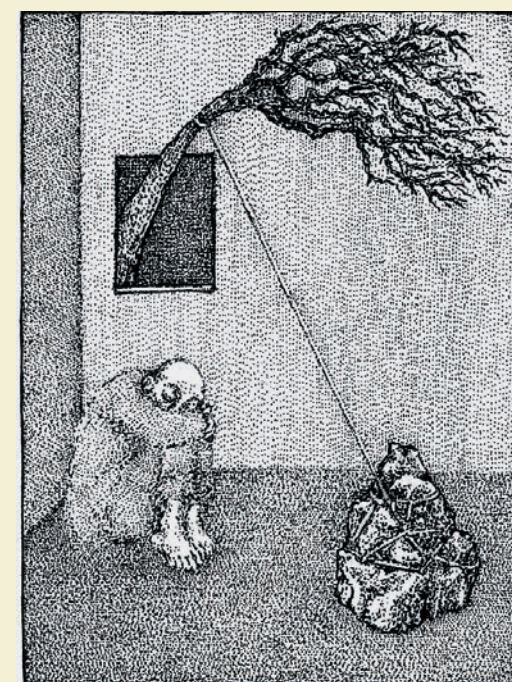
Angela kedves arcú, most már brooklyni illusztrátor, az Ohkii Stúdió létrehozója. Utazásaiból, kirándulásából merít, de mesében vagy régi krimiben is talál inspirációt. Ő is azért jelenik meg a Szín-téren, mert járható utat kínál fel számunkra. Nagyon szorgos, remek kézügyességű, türelmes és pontos. Tanulhatunk tőle. Online kurzusokat tart, online rendelhető egyedi darabokat és printeket árusít az [ohkiistudio.com/original-art](https://www.ohkiistudio.com/original-art) és az [ohkiistudio.com/shop-prints](https://www.ohkiistudio.com/shop-prints) címen.

Sokszor vázlatfüzetekből nagyít ki ő is, mint a fent említett két mágus, mert ha nincs rajz, bizony, a részletek ki-

törlődnek az ember memóriájából. Míg mások utazásaik során minden izgi dolgot lefényképeznek, hogy rögzítsék az élményt, addig a mi Angelánk mindezt rajztechnikával, ecsettónusokkal teszi.

„Nagyon izgalmas, ha ismeretlen helyeken járva nem tudhatom, milyen meglepetés vár rám. Gyakran a felfedezett hangulatot próbálom tükrözni munkáimban, és igazán örülök, ha festményeim az átélt élménybe repítenek vissza. Kedves kis kitörés ez a mindennapokból!”

Tartsátok hát nyitva a szemeket, és ne felejtsetek el bepakolni a tarisznyaiba a szükségeseket!

A dézsmától a közteherviselésig

Terményadó fizetése haszonállatok formájában egy óegyiptomi sírkamra falfestményén

Számolótáblával és kavicsokkal dolgozó adószedő egy Kr. e. 4. századi vörösalakos görög váza díszítményén

Hídvámszedő római katolikus püspök a belgiumi Tournai katedrálisának színes üvegablakán

Borból, mézből és gabonából (kölesből, rozsból, árpából, zabból) dézsmát szedő főpap (iniciálé a Mátyás-graduáléban)

Az Oszmán Birodalomban a gyermektized szedésekor a legrátermettebb fiúgyermeket szakították el szüleiktől

Az 1700-as években kezdődött meg az amerikai telepesek angol adószedőkkel szembeni – néha egyéni, gyakran szervezett – ellenállása

A teára kivetett adók és vámok megemelése vezetett 1773-ban a „bostoni teadélutánhoz” (az angol hajók teaszállítmányának tengerbe szórásához), illetve az amerikai függetlenségi háború kitöréséhez (1775)

A rovásbotokat a települések bírói, majd az adóhivatalok őrizték (a londoni Westminster-palota az épületében tárolt rovásbotok 1834-ben elrendelt elégetésekor vált lángok martalékává)

Az 1848. évi magyar országgyűlés elfogadta a forradalmárok által követelt közteherviselést, a dézsma, a robot, a papi tized és a jobbágyág intézményének megszüntetését (Borsos József könyvmutatója)

Érdekességek az adózás történetéből

Az adózási kötelezettséget évezredekkel ezelőtt ékírásos agyagtáblákon, kőoszlopokon rögzítették (Hammurapi babiloni törvényoszlopának csúcsán Samas napisten parancsait hallgatja az uralkodó)

Az ókori Egyiptomban adót vetettek ki a haszonállatok, a gabona, az étolaj és a sör mellett a szőlőre és az abból készült borra is

A középkorban az egyházi tized és a földesúri kilenced gabonafélék, állatok, növényi és állati termékek (liszt, bor, tej, tojás stb.) kötelező átadása volt

Mi van a rovásunkon?

Az adózás szinte egyidős az emberiség történetével. A kötelező adózás előtti korokban élt elődeink önként adakoztak a közösségek vezetői (törzsfőnökök, gyógyítók) és a rászorulóknak (gyermek, idős, betegek) számára.

Az adók kialakulásához az ókori tisztségviselők (uralkodók, papok, katonák, bírák, írnokok, rendfenntartók) megélhetését biztosító, kötelező szolgáltatások vezettek. A középkorban többnyire természetben fizették: termékekkel a földművesek, portékáikkal a mesteremberek. A kereskedők az ún. árumegállító helyeken többnyire pénzben törlesztették a forgalmi adót (a harmincadot), és aki tönkrement, az ebek harmincadjára jutott.

Az adózás egyik, az ókorban a leigázott népek ajándékának (a 20. századtól jóvátételnek) nevezett formája a háborúk győzteseinek fizetett *hadisarc*.

A középkor adózáinak többsége írástudatlan lévén, az 1100-as évektől a tartozásokat, illetve kifizetéseket négyeszetes rovásbotokra vésett vonásokkal tartották számon. Ezekre emlékeztetnek a *megrovás*, a *rovott múltú* vagy a *sok van a rovásán* (sok rosszat tett) kifejezések. Adózást jelentő szavakból – *harács* (hadiadó), *dezma* (tized), *robot* (munkával megváltott adó), *taksa* (illeték) – erednek a *harácsol* (zsákmányol), *dezsmál* (fosztogat), *robotol* (nehéz munkát végez), *taksál* (felbecsül) igéink. Nyelvünkben gyakori a *kegyelettel, tisztelettel, elismeréssel, hálával* stb. *adózunk* kifejezés.

A 20. századi Kelet-Európában beszolgáltatásnak nevezett terményadó hirdető plakát az 1950-es évekből

Szent István korától a királyi kincstár jelentős bevételi forrása volt az egy háztartásban (egy füst alatt) élő jobbágycsaládok *füstadója*, később *kapudót* róttak ki minden kapura, amelyen átfért egy szénásszekér

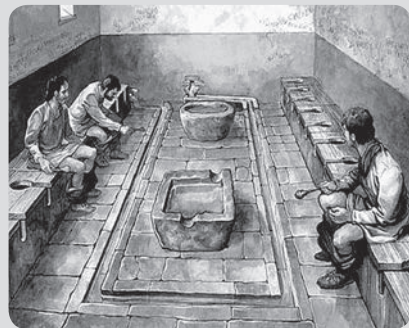

A kereskedők áruinak vámolása „árumegállító” helyeken, azaz országhatároknál, városkapuknál, kikötőkben, hídfőknél történt (hídvámház a budapesti Ferenc József híd hídfőjénél)

A rovásbotok egyik oldalán rovátkák jelölték a tartozás, másikon a „lerött” adó mennyiségét (a hosszában kettévágott botok egyik fele az adósnál, másik az adóbehajtónál maradt)

Az ókori Rómában Vespasianus császár vezette be a *vizeletadó*t, a nyilvános vizeldék (az egyébként mosószer, fogkrém és szájjvíz készítésére használt emberi vizelet) megadóztatását

A *szakálladó*t az ország modernizálása érdekében elrendelő Nagy Péter orosz cár az ellenszegülőket elfogatta és nyilvánosan megborotváltatta

A törökök által meghódított területeken az 1300-as évektől a 17. századig fizetett *gyermektized* célja a janicsárok képzése mellett a keresztények muzulmán hitre térítése volt

A középkorban a határvédelmet ellátó, saját költségükön katonáskodó, ezért adómentes székely nemesek egyetlen adója az „ökörsütés” volt: jeles alkalmakkor kötelesek voltak telkenként egy – az ünnepi lakomákon megsütött – ökröt ajándékozni az uralkodóknak

A legfurcsább adónemek

A hatalom birtokosai igen fantáziadúsak bizonyultak az adónemek kitalálásában. Az inka uralkodók bevezették – fejtekkel megtöltött, üreges madártollak formájában – a *tetűadó*t, aminek egyetlen célja volt: bizonyítani, hogy a birodalom nincstelen és munkaképtelen lakói is adókötelesek.

A középkori Európa több országában a nemesek vagy a katonakötelesek a harctéri szolgálatot a *gyávák adójával* váltották meg.

A *szakálladó*t Angliában (az amúgy az adó bevezetése után is szakállt viselő) VIII. Henrik, majd példáját követve Nagy Péter orosz cár fizetette az államkincstárba.

A franciák és az angolok adóztatási buzgalma a 18–19. században sem

lankadt. Bevezették a kalapok száma alapján megállapított *kalapadó*t, a *parókaadó*t és a tűzhelyek számától függő *tűzhelyadó*t. Adóztatták a főlöleges luxuscikknek tekintett *fali- és zsebórákat, kozmetikumokat, szappant, fürdőkádakat, játékkártyát, még a gyufát* is.

A legrettenetesebb (történelmünkben ismert) adónemek egyike volt az Oszmán Birodalom nem muzulmán lakóit sújtó *gyermekadó*: négyévente egy 7–10 éves fiúgyermek átadása, akikből janicsárokat (testőröket, harcosokat vagy szolgákat) képeztek.

Az újkorban bevezetett környezetvédelmi adók egyike volt a *verébadó* (meghatározott számú verébfaj beszolgáltatása), amelynek utódként az Európai Unió honatyái a talán legbizarrabb adónemet találták ki: a *tehénszellentés-adó*t.

XV. Lajos korában a franciák (és példájukat követve az angolok) nemcsak a *parókaadó*t vezették be, hanem a *parókaillatosító*ra, illetve a parókákra szórt *rizsorra* is adót vetettek ki

A 18. században bevezetett *agglegény-, illetve aggleányadó*t a 20. századi Kelet-Európában is kirótták a meghatározott életkort betöltött egyedülállókra, illetve a gyermektelen házaspárookra

Egy hamvába holt ötle a szarvasmarhák metángáz-kibocsátásának csökkentésére, illetve a globális felmelegedés lassításának megoldására

Az *ablakadó*ra napjainkig emlékeztetnek az angol kastélyok és lakóházak befalazott ablakai (vakablakai)

Az *ablakadó* eltörlésének látomása (a londoni Punch magazin illusztrációja 1850 körül)

Az építkezéseknél felhasznált téglák száma szerint fizetett (ugyancsak angol) *téglaadó* bevezetése után egyre méretesebb téglák készültek

Az adózás megkerülésének fortélyai

Évezredek óta zajlik a verseny az adóztatók ötletgazdagsága és az adózást kijátszók leleményessége között.

Önálló üzletággá vált a csempészet: az áruk vámolásának megelőzése a hivatalos kereskedelmi utak elkerülésével, illetve a szállítmányok apró szigeteken – napjaink kedvező adózási feltételeket vagy adómentességet biztosító adóparadicsomainak elődein – történő tárolásával.

Az 1700 körül érvénybe lépett lakodalmi és keresztelési adó eredményeként a házasulandók gyakran papi áldás nélkül keltek egybe, és az apák maguk keresztelték gyermekeiket.

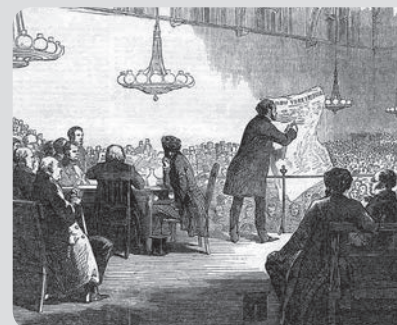
A 17–18. századi Angliában a *kandallóadó* bevezetése a tűzhelyek,

kályhák tömeges befalazásához (tehát fűtetlen lakásokhoz), az üveg súlya után fizetett üvegadó pedig egyre vékonyabb (és törékenyebb) ablaküvegek gyártásához vezetett. Az ablakok és ajtók számától függő *ablakadó*t eleinte a nyílászárók ideiglenes (a várt ellenőrzés idejére történő) befedésével kerültk meg. Később a hatóságok elrendelték a nyílások befalazását, ami sötét, penészes, egészségtelen lakásokat és rengeteg vakablakot eredményezett.

Angliában 1712-ben vezették be (a *plakát- és brosúraadó* mellett) a *kiadványok oldalainak számától függő tudásadó*nak is nevezett – újságadó, megnehezítve a szegényebbek hozzáférését a friss hírekhez. A találékony kiadók – az adónemre válaszul – egyre nagyobb papírlapokra kezdték nyomtatni az újságokat.

Az 1700-as években kitalált angol *tapétaadó* eredménye a lakások belső falainak kézi festéssel vagy mintás hengerekkel való díszítése lett

Az 1875-ben eltörölt *tudásadó*ra napjainkig emlékeztetnek a nagy papírlapokra nyomtatott brit újságok

A 18. században, a *gyertyaadó* bevezetése után, akik esténként könnyebben elviselték a bűzt, mint a sötétséget, hengerekbe tömött, zsírral átitatott száraz növényeket égetve világítottak

A drágaköveket vagy a luxuscikként adóztatott csokoládét, kávé, fűszereket, italt, embert stb. csempészők az ókortól kifogyhatatlanok a néha nagyobb kárt, mint hasznot eredményező ötletekből

A befizetett pénzáradékot abakusszal (rudakon vagy vájatokban elmozdítható golyókkal) számláló adószedő (ókori római dombormű)

A befizetett adó és a tartozás megállapítását számlóasztalon, kavicsok segítségével végző vámszedő (16. századi metszet)

Marco Polo, a 14. század legismertebb világotutazója egy időben magas adóhivatali tisztséget töltött be Kubiláj mongol nagykán udvarában

A fáraó Bibliában leírt álmát megfejtő József a termények megadóztatását javasolta a bőség esztendeiben, hogy az inséges években az embereknek élelmet biztosíthassanak, és magára vállalta az adó behajtását

Világhírű adó- és vámszedők

Az adózókat sanyargató, pénzükön gyakran meggazdagodó adóbérlők, adóbehajtók, vámosok munkája évszázadokon át a bűnös és megvetett foglalkozások közé tartozott, és közülük a legnevesebbek sem adószedőkként, hanem mint világotutazók, írók, tudósok, művészek váltak híressé.

Több bibliai történet szól jó útra tért adó- és vámszedőkről. Zákeus, Jerikó fővámszedője a Jézussal való találkozás után szétesztotta vagyonát a szegények közt, a vámszedő Lévi pedig Máté néven vált Jézus egyik első tanítványává.

Az irodalom nagyjai közül adószedőként kereste kenyerét Geoffrey Chaucer, az első angol nyelven alkotó,

14. századi költő (a *Canterbury mesék* írója és a Valentin-nap kitalálója). Keretét adóbehajtással egészítette ki Shakespeare (akinek adócsalásáról is maradt fenn dokumentum), és az üvegadók felügyelőjének tisztét látta el egy ideig Daniel Defoe, a *Robinson Crusoe* szerzője. Terménybehajtóként és adószedőként is működött a kalandos élete során állandóan anyagi gondokkal küzdő Miguel de Cervantes, a *Don Quijote* írója.

Antoine Laurent Lavoisier, a francia forradalom idején kivégzett neves vegyész, az anyagmegmaradás törvényének megfogalmazója, több elem felfedezője kísérleteinek költségeit teremtette elő Párizs főadószedőjeként.

Nyugdíjazásáig vámszedőként kereste kenyerét a „vámos” Henri Rousseau, és csak azt követően alkotta meg híres festményeit.

Önkéntes adózás (James Gillray karikatúrája a londoni Punch magazinban, 1796)

A gúnyrajzokon az angol polgárt megszemélyesítő John Bull sehová sem rejtőzhetett az adószedők elől (Punch magazin, 1797)

Az adók beszedését házról házra járva végző adóbehajtók élete nem volt mentes kellemetlenségektől, kisebb-nagyobb csetepatéktól

16. Cimbora Kaláka Pályázat 10–15 éves kíváncsi diákoknak

A 16. Cimbora-táborba meghívást nyer a **Cimbora Kaláka Versenyben** legjobbnak bizonyuló négy csapat és kilenc-kilenc kiválasztott jelentkező a **MédiaMűhelybe**, valamint a **Kortárs irodalmi alkotóműhelybe**.

2. MédiaMűhely Határidő: 2020. április 30.

Legyél része a közös alkotás folyamatának, jelentkezz a MédiaMűhelybe!

Szeretnél belesni a fotózás világába? Érdekel, hogyan készül egy videó? Fontos számodra a kreativitás? Ezt a műhelymunkát neked találták ki!

Ha szívesen nézegetsz videókat az Instagramon/YouTube-on (vagy akár készítettél is); szereted a művészetet, de nem tudnál választani, melyik a kedvenc művészeti ágad, ha szívesen megosztanád a táborban készült munkáidat a nagyvilággal, jelentkezz a MédiaMűhelybe.

Hogyan jelentkezhetsz?

Téma: Az első albumom borítója

Feladat: 1. Válaszd ki kedvenc magyar nyelvű dalszöveget! 2. Válaszd ki kedvenc ételed! 3. Keresd meg

a dalszöveg refrénjét! 4. Készítsd egy képet, amely a következőket tartalmazza: a kiválasztott dalszöveg leírva / kedvenc étel lerajzolva vagy képekből összevágva / a dal hangulata a háttérben megragadva! 5. Technikai megkötés nincs! Használhatsz zsírkretát, festéket, vágatsz össze képeket, de akár a telefonodon is megszerkesztheted képszerkesztő program segítségével. Az a fontos, hogy úgy dolgozz, ahogy te szeretnél! A pályamunkákat kizárólag digitális formátumban lehet benyújtani. A kézi technikával készített alkotások esetében a jelentkezőknek kell gondoskodniuk a digitalizálásról (fotózás, szkennelés).

Április 30-ig küldd el munkádat e-mailben a cimborakalapalyazat@gmail.com címre! A levélben pontosan tüntesd fel a neved, a lakhelyed, valamint az iskolát és az osztályt, amelyben jársz. A beküldött munkák közül a legjobbakat kiállítjuk a tábor során és a feladatokhoz is felhasználjuk!

3. Kortárs irodalmi alkotóműhely Határidő: 2020. április 30.

Olvassunk, alkossunk, vitázzunk, játsszunk, érezzünk együtt a 16. Cimbora Kaláka Táborban!

Feladat: Válassz egyet a Kányádi-vers és a Korczak-idezet közül, és fogalmazd meg, a kapcsolódó kérdésekre válaszolva, milyen gondolatokat, érzéseket ébresztettek benned!

A pályázat benyújtásának határideje: április 30.

3. Írj esszét a Kányádi-vers soraiból kiindulva, fejtsd ki, milyen benyomást tesz rád a vers, milyen érzések, élelmek teszik aktuálisá.

II. „Királyi felségednek gyerekek írnak a legtöbbet. Ami csak az eszükbe jut, rögtön megírják. Némelyik olyan ákombákom betűket ír, hogy alig lehet kisilabizálni” (Janusz Korczak: I. Matykó király. Világmegváltás kezdő királyoknak, 146. oldal)

I. Kányádi Sándor: mert félek

hogyan valaki egyszer
elzárja majd a forrást
a forrásból kicsurgó csermelyt
elzárja mint a csapat
puszta megszokásból elzárja
és lassacskán kiapadnak a folyók
kiszáradnak a tengerek
és elszáll zörögve az ég

- 1. Készíts fotót, mely a vers legintenzívebb gondolatát/hatását vizuális formában ragadja meg. Pár sorban indokold választásod!
- 2. Milyen általad ismert szöveggel/dallal/filmmel tudnád párhuzamba állítani a verset, milyen hasonlóságok alapján?

- 1. Janusz Korczak meseregényének idézett mondata a fiatal Matykó királytól származik, akit tanácsosai arra intenek, hogy ne vegye komolyan a gyerekek leveleit. Miről írhatnak ákombákom betűkkel Matykó királynak országa legfiatalabbjai? Írd meg te az egyik gyerek szerepéből a Matykónak küldött levelet.
- 2. Keresd meg az ENSZ (Egyesült Nemzetek Szervezete) által elfogadott Gyermejjogi Egyezményt, és nézd meg, milyen jogokat garantál a gyerekeknek. Miért fontos ennek az egyezménynek a betartása? Fogalmazd meg három érvet.
- 3. Írj esszét arról, hogy szerinted miben kell a felnőtteknek védelmet nyújtaniuk a gyerekeknek és miben kell meghallgatniuk, figyelembe venniük a gyerekek/ fiatalok véleményét.

Az alkotóműhelyek kiírására a határidőre elküldött pályamunkával kell jelentkezni.

Pályázati munkáitokat a Cimbora szerkesztői értékelik: Farkas Kinga, Jakab Villó Hanga, Kónya Éva, Köllő Zsolt, Szonda Szabolcs, Vetró-Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes, a kolozsvári Láthatatlan Kollégium kortárs ifjúsági irodalom műhelye, valamint a MédiaMűhely vezetője, Süle Tamás (a budapesti Magyar Képzőművészeti Egyetem intermédia szakos hallgatója).

Cimbora-kihívás

A Cimbora-kihívást értékelő csapat, a kolozsvári Láthatatlan Kollégium kortárs ifjúsági irodalom műhelye javában dolgozik, alig egy hét múlva a Cimbora közösségi oldalán azt is megosztjuk, hogy ezúttal kik és milyen pályamunkákkal nyerték el leginkább tetszését. Nincs könnyű dolguk, hiszen nagyon változatos műfajban érkeztek kreatív és részletesen kidolgozott pályamunkák, amelyeket emiatt is nehéz összevetni egymással.

Néhány szöveget máris megmutatunk, hogy a tanév végéig minél többet megismerhesetek egymás alkotásaiból.

Kövessétek a Cimbora közösségi oldalát (**Facebook / Cimbora - Kíváncsi diákok lapja**), hogy ne maradjatok le az eredményhirdetésről! **(J. V. H.)**

Balázs Blanka, Apáczai Csere János Elméleti Líceum, Kolozsvár

Visszavonhatatlan

Feri boldogan vágott neki az új tanévnek. Idén végre negyedik lesz, új, izgalmas tantárgyak, versenyek, új ismerősök... És persze az új osztálytárs, valami Kristóf. Feri, aki egyre inkább egyedül érezte magát az osztályban, remélte, hogy majd összebarátkozik az új fiúval.

Amikor először meglátta, rájött, hogy ez nem így lesz. Kristóf valahogy nem tűnt jó barát-alapanyagnak, látszott rajta, hogy jól elvan egyedül. Feri még önmagának sem merete bevallani, de a fiú mogorva, zárkózott tekintete egy kicsit megijesztette.

Feri és Kristóf jól kijöttek egymással. Feri néha hagyta, hogy Kristóf másoljon róla, Kristóf pedig cserébe hajlandó volt akkor is mellette ülni, amikor nem írtak dolgozatot. De nem voltak barátok. Épp ezért volt mindenki számára érthetetlen, ami akkor történt. Kristóf értette a legkevésbé.

Ötödikesek voltak, talán november lehetett. Szünet volt, Kristóf a szokásosnál később indult az udvarra. A sors keze lehetett a dologban, ugyanis így pont jókor ért az első emeleti lépcsőfordulóba.

A hetedik Kádár Norbi hangját már messziről hallotta. Kristóf ki nem állhatta a fiút, aki szinte sportot űzött a nála kisebbek szivatásából, így általában messziről elkerülte, de most úgy döntött, nem megy vissza az osztályterembe, csak azért, hogy ne kelljen vele találkoznia.

Kádár Norbi a lépcsőfordulóban állt, és azzal foglalatzkodott, hogy minél precízebben hátracsavarja egy szerencsétlen kissrác karját. „Ha még egyszer nekem jössz a folyosón...” Norbi minden szavát egy-egy újabb csavarással toldotta meg, Kristóf pedig végre felismerte az áldozatban a padtársát. Valami megmagyarázhatatlan erő azt súgta neki, védje meg Ferit, Kristóf pedig hajlamos volt gondolkodás nélkül engedelmessé válni az ilyen sugallatoknak. Valószínűleg ennek volt köszönhető, hogy pár másodperc múlva már ott állt a hetedik fiú előtt. Hagyd őt békén, mondta felszegett fejjel. Most

nem kellett színlelnie a bátorságot, tényleg nem félt. De azért nem akart verekedni.

Ő tényleg nem akart verekedni, mondja Kristóf később a tanáriban. A kérdésre, hogy akkor mégis miért ütötte meg Norbit, lassan és kimerően válaszol. Kék szeme most teljesen szürkének tűnik, és jeges villámokat szór Mónika néniére. Azért, mondja, mert rosszul bírom, ha egy ilyen senkiházi idióta, egyértelmű erőfölényben, ok nélkül zaklatja az egyik osztálytársamat. Érzi, hogy ezzel nem győzte meg az osztályfőnökét, saját magát se igazán, még beírás is kapnak, de nem csak ő, Norbi is. Most még ez sem zavarja annyira, diadalmas arccal vonul ki a tanáriból, mint aki csatát nyert. Mert bármit mond Mónika néni, ő most biztosan tudja, hogy helyesen cselekedett.

Az eset nem változtatta meg a két fiú kapcsolatát. Továbbra is egymás mellett ültek, de még mindig nem voltak barátok. Amit viszont megváltoztatott, az Kristóf és István bácsi viszonya volt. István bácsi volt ugyanis Kádár Norbiék osztályfőnöke, ebből kifolyólag a verekedés után sokkal tartózkodóbban viselkedett Kristóffal. A helyzetre rátett egy lapáttal az is, hogy István bácsi édesapja épp a karácsonyi vakáció előtt három héttel halálozott el, és ettől a máskor amúgy igazságos történelemtanár valahogy ingerlékeny és hirtelen haragú lett. Így történhetett az, hogy Kristóf, aki egyébként szerette a történelmet, és jó is volt benne, hirtelen azon kapta magát, hogy bukásra áll. Kimondottan az ő kedvéért István bácsi beiktatott egy rendkívüli javítófelelést, amit sajnos nem jelentett be előre, és ami így Kristóft teljesen váratlanul érte. A nagy földrajzi felfedezések. Az osztály feszülten figyelte a katedrához vonuló fiút, ki sajnálkozva, ki inkább kárörömmel vizslatta, de mindenki tudta, hogy kész, Kristóf el van veszve.

Feri nem nézett fel. A padot szuggerálta üres tekintettel és fejszámolt. István bácsi egyestől osztályoz, négy kérdést fog feltenni... Kristófnak legalább egy kettést

össze kell szednie ahhoz, hogy átmenő jegye legyen. Amíg Feri számolt, Kristóf elrontotta az első kérdést. A másodiknál Feri már magán érezte a fiú kérlelő tekintetét, de nem nézett fel. A fenébe is, ott ült az első padban, Kristóf csak egy karnyújtásnyira volt tőle, ő viszont nem mert segíteni. Feri, a gyáva. Miután a fiú a második kérdést is elrontotta, Feri hirtelen úgy érezte, muszáj segítenie neki. Tudjátok, a rejtélyes erő meg a sugallat. A harmadik kérdésnél (Mikor indult el felfedezőújtjára Bartolomeo Diaz?) Feri még mindig nem nézett fel, viszont a megoldást jól olvashatóan felírta a padjára. Továbbra is a padot bámulva gondosan ügyelt rá, hogy a felíratot úgy takarja el István bácsi elől, hogy Kristóf

számára jól látható legyen, és amikor Kristóf kimondta, hogy ezernégyszázkilencvenkettő, gyorsan kiradírozta. István bácsi még rá is szól, hogy ejnye, mit firkálsz a padra, Kristóf pedig helyesen válaszolt az utolsó kérdésre, teljesen egyedül.

Feri boldog volt. Nem érdekelte, hogy rajtakaphatták volna, hogy amit csinált, az tulajdonképpen tilos. Úgy érezte, az iskolai szabályzat mondhat bármit, ő most akkor is a helyes dolgot tette. Mert a rejtélyes erőnek csak igaza van.

Aznap ebédnél Kristóf leült Feri mellé. Mindketten tudták, hogy most már véglegesen és visszavonhatatlanul barátok lettek, és ez egyiküket sem zavarta igazán.

Bíró Boglárka, Fülöp Áron Általános Iskola, Felsőboldogfalva

Julie Anne Peters: Amikor ezt olvasod, én már nem leszek Könyvajánló

Hogyan fogsz eljutni a fényhez? Ki segít át a sötétségben? Ki lép a helyedre? Mi vár rád? Hogyan fognak emlékezni rád? Van más választásod? Miért vagy itt? Ki vezet el a fényhez?

Daelyn meg akar szabadulni az élettől. Sorra próbálja kegyetlen öngyilkossági kísérleteit. Azonban minden próba után újra visszatér az életbe. Egy ilyen szerencsétlenségnek lett áldozata gyönyörű hangja is. „Mire tízéves lettem, már tudtam, mi a sorsom. Mire felsős lettem, megvolt a menekülési tervem. Mindig van kiút. Csak el kell indulni rajta.” De most nem hibázhat. Valami olyan terv kell, amiből nem tudják megmenteni, egy olyan helyen, ahol senki sem látja, és olyankor, mikor anya és apa dolgoznak.

A tizenöt éves lány véletlenül rátalál egy titkos oldalra, ahol önpusztító tervében segítenek neki és még sok embernek, akik ehhez hasonló gondolatokkal néznek szembe. Szülei elől titkolnia kell az „Át-a-fényen” oldalt, ami cseppet sem könnyű Daelyn számára, ugyanis amióta tudnak terveiről, folyton szemmel tartják, hogy elkerüljék a legrosszabbat.

A visszszámolás elkezdődött. Huszonhárom nap. Huszonhárom nap, és Daelyn terve beteljesül. Huszonhárom, huszonkettő, huszonegy... Ám ez idő alatt megismer valakit.

ti
írtatók

Egy percre sem hittem a szerelemben eddig, Most álmaim mégis a te arcképed festik. Felragyog a szemem, ha látlak, mégsem merek szólni, Lázás szívem szeretném a bánat elől óvni.

Érzelmi láz

Mindez álom, semmi sem valóság, Nem tudom, mit hiszek, az érzelmek csalókéak. De itt vagy és szavad mosolyra fakaszt, Elhoztad egy lázas szívbe a tavaszt.

Nagy Orsolya

(Református Kollégium, Marosvásárhely, IX. osztály)

Pénzen növény- és állatvilágunk

Micsoda? Gondolom, felteszitek magatokban a meglepett kérdést, és újra elolvassátok a címet. Pedig jól látjátok, nem elírás, pénzről fogunk beszélni. Olyan pénzekről, amelyek a természetet, a tavaszt hirdetik. Mint például az egylejes. Az a zöld, amelyiken egy szakállas ember látható – no meg egy csodaszép növény, a fecsketárnics. Egyes, alacsonyabbra nőv rokonai már kora tavasszal megjelennek, a fecsketárnics inkább nyár végén virít. Erdőkben, erdőségeken, hegyvidéken honos.

A százalékesen már egy igazi kora tavaszi hírnököt láthattok (csak, gondolom, ritkábban kerül kezetekbe, mint az egylejes), az ibolyát. Április-májusban kertekben, nedves réteken, partokon tömegesen fordul elő. Illata igazi tavaszi, kellemes.

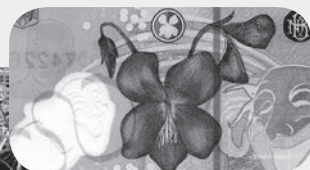
A fém pénzek közül számunkra talán a magyarországiak a legismertebbek (a hazaiak után), ott a

– forgalomból kivont – 2 és a 20 forintos hátlapját érdemes megfigyelni. Előbbin a magyar kikerics, míg a húszason a magyar nőszirm látható. A magyar kikerics már a hóvirág előtt bontogatja szirmait, igazi kora tavaszi növény. A magyar nőszirm (írisz) nálunk is él, és viszonylag korán, már áprilisban virágzik.

Tavasszal azonban nemcsak a növények, hanem az állatok is megélelnéülnek, visszatérnek fészükre. A fehér gólyát, a füstifecskét, a házi méhet a szlovén toláron és stotinson láthattuk az euró bevezetése előtt, de számos más ország pénzein figyelhetők meg növények, állatok.

Ezután, ha kezetekbe kerül egy-egy pénz, erre is figyeljete, ne csak a számokra és a nullákra. Érték az is, ami lefényképezhető, megtekinthető, védhető.

Biró Ákos, Teleki Domokos Általános Iskola, Körtvélyfája

Wéber Anikó: Az osztály vesztese

10 kreatív feladat 6. osztályos tanulók számára

1. Fogalmazd meg véleményed a történetbeli megszégyenítésről!
2. Képzeld magad Balázs helyzetébe! Mit tettél volna a helyében? Fogalmazd meg 8-10 mondatban!
3. Játsszátok el a megszégyenítés jelenetét! Milyen érzést kelt bennetek?
4. Képzeld el, hogy te vagy az osztályfőnök. Meséld el részletesen a történeteket az ő szemszögéből! Térj ki a gondolataira is!
5. Mit gondolsz a tanárok, az igazgató viselkedéséről? Töltsd ki az alábbi táblázatot:

Egyetértek azzal, hogy...	Nem értek egyet azzal, hogy...

6. Készíts illusztrációt egyik tanuló félelméről!
7. Fogalmazd meg öt jó tanácsot az elkövetőnek!
8. Készíts tükröt két diáknak, amelyekben bemutatod, hogyan látják önmagukat és hogyan látja más őket!
9. Mi a véleményed a történetben előforduló gúnyolódásról és bántalmazásról? Történt már veled hasonló eset? Meséld el röviden!
10. Fogalmazd meg és indokold, mi tetszett a legjobban a történetben!

Cimbi naplója

Szijasztok!

Ahogy a hóvirág kezdi a nyílását, én is úgy kezdem levelem írását. Szerényen, fejemet kicsit lehajtva, fehéren, segy kicsit illatosan. Első mondat, ami persze a második, az legyen a **köszöneté**. **Köszönet** a sok levélért, ami úgy zudult rám, mint ősszel a falevelek a ziskolaudvarra. **Végül** a harmadik sor let a köszöneté.

Ilyen ez a matek. Semmi sincs a hején, se a három, se a kettő, se az iksz. Nincsis iksz a mondatba! De asztot azért nem gondoltam volna, hogy a matekfüzetben még a kockák sincsenek a helyükön. Aszt mondta a tanárnéni, hogy a matekfüzet nem kockás, hanem **négyzethálós!** 4-zet-hál-lós!!! És mondta hogy szokjuk meg, hogy így beszéljünk, hejesen. Elég nehéz, de próbálgatom. Igaz, apuci mérges mikor reggel a teát 2 **négyzethálósucukorral** kérem, de ha így hejes, akkor így mondom. A rubik kocka négyzetháló kirakása semegy még túl jól, de aszt is összekeverem néha, hogy a dobókockát, vagyis a dobó **négyzethálót**, annak mondjam – azt, amivel dobunk mikor társasozunk. A legjobb matekosok az osztályunkban **nem kockafejek, hanem négyzethálófejek**. Ez furcsa! Lehet, hogy nem sokára a vonalas füzet sávós füzet lesz, a simalapú pedig négyzethálómentes. Elég elé vagyunk. A bajom úgyis megvan, mert nekem se a kockába, se a négyzethálóba nem férnek be a számok.

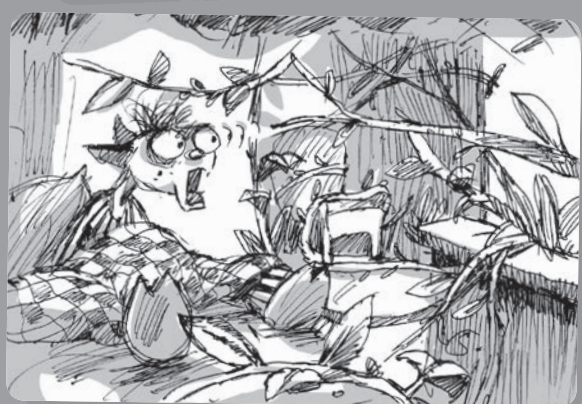
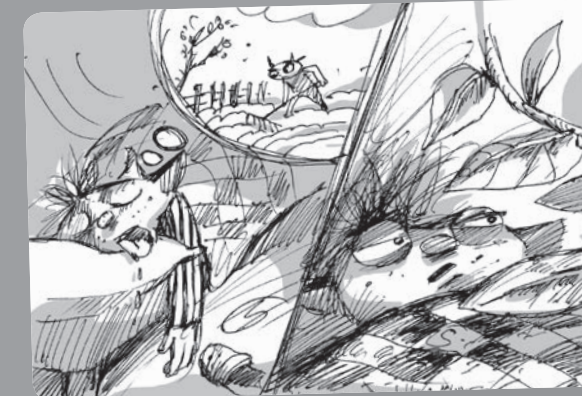
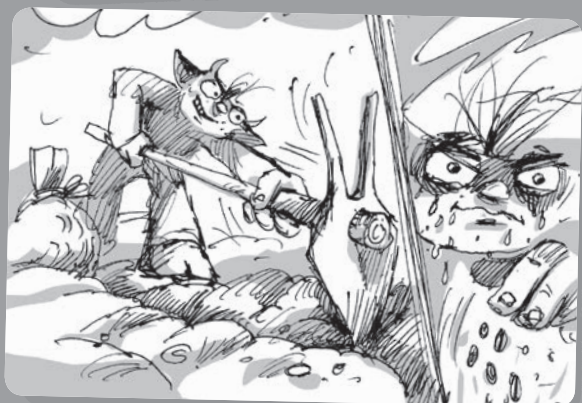
Tata szerencsére megnyuktatott, aszt mondta, minden megtörtént már, csak mi nem tudjuk, mikor ő volt iskolás, akkor se volt kockás füzet. Igaz, más se! Tata amúgy soxor megnyuktat. Most a koronavirustól nem kell félni, aszt mondta. Hamar romlik, met kínai. Zokni, gatyá, sapka, cipő, minden **csak 3** napig tart. Néha úgy érzem, a **vakáció is kínai**. De ezzel többet nem foglalkozom, mert apuci megmonta, ne politizáljak. S Kína az politikai ország, ahogy a közmondás is mondja: **kínjában aszt se tudja, hogy sírjon-e vagy nevesse**?

Tatának most több ideje van mindenre, mert mamának hozot a Zangyal **lépésmérőt**. S mama aszt fogadta fel, hogy kiakassza, 100ezer lépésig meg se áll. Mama már csak ilyen. Ha egyszer felfogad valamit, meg is teszi. A multhéten már **Ámszterdámból** jelentkezett. Megy, megy, megy, mint **foresztgámp** (ez egy színész, anyuci kedvence, pedig nem is sorozat).

Szijasztok! Éjjen a csengő, éjjen a hoszú szünet!

Bőség avara

Csillag István rajza

Tíz híres macska a történelemből

A macskák napjainkban is a legkedveltebb házi kedvencek, ám míg manapság a kedvtelésből tartott cicák inkább csak az úri lét kényelmét élvezik, addig a történelem folyamán némelyik egészen különleges feladatokat hajtott végre. Wilberforce-tól, a királyi főegerésztől kezdve egészen az egyiptomi istenként tisztelt Básztegig számos macska kiemelt szerepet töltött be, mondhatni, emberi életet mentettek. Túlnyomórészt egérvadász tevékenységük által segítették az embereknek a túlélést az élelemkészlet megóvásával, ám olyan macska is létezett, amely egy tömlőben sínylődő rabnak rendszeresen ételt szállított.

1. Simon a kínai polgárháborúban

Simon, a macska a kínai polgárháború alatt teljesített „szolgálatot”, amellyel a HMS Amethyst hajó legénységét megóvta az éhenhalástól. Kínában 1927 és 1950 között zajlott a háború a Kuomintang és a szovjetbarát Kínai Kommunista Párt között. A britek 1949-ben bocsátották vízre, pontosabban a Jang-ce folyóra a HMS Amethyst hadihajót, hogy a Nankingban székelő brit nagykövetséget megóvják.

A jármű ellenséges támadás áldozata lett, a legénységből 17-en életüket veszítették, a tűzharc pedig három hónapig folyt. Simon, a macska, aki szintén megsebesült, még sérülten is óvta a hajó élelemkészletét a rágcsálóktól, így a megmaradt legénység túlélte a konfliktust. A harcok lezárását követően a HMS Amethyst visszatért Nagy-Britanniába fedélzetén Simonnal, aki, sajnos, az érkezés után három héttel elpusztult, ám bátorságáért posztumusz Dickin-medállal tüntették ki, amely a legmagasabb, a Viktória-keresztel egyenrangú, állatoknak adható kitüntetés.

2. Elsüllyesztetetlen Sam

Sam, vagy másik nevén Oscar, a macskák legendás kilenc életéből hármát is elhasznált a második világháború során, ráadásul a legtöbb macska által gyűlölt tengeren. 1941 májusában a német Bismarck csatahajón utazott, amikor az egy torpedó becsapódásának következtében az elsüllyedt. A 2300 fős legénységből

körülbelül 110 tengerész élte túl a csapást, illetve Sam, akit az ellenség, a HMS Cossack, a Brit Királyi Haditengerészet rombolójának legénysége mentett ki a vízből, majd elnevezték Oscarnak.

A Cossack később egy torpedó következtében a Gibraltarhoz közel szintén a tengerbe veszett, ám Oscar ismét szerencsésen megúszta. Új szállása a HMS Ark Royal lett, ám nem sokáig, ugyanis Málta térségében ez a hadihajó is elsüllyedt, Oscar szerencsére ismét megmenekült.

A három csapás fél év alatt zajlott le, így a cica valószínűleg nem bánta, hogy az egyik tengerész az otthonába fogadta, és a szárazföldön élhette tovább életét.

3. Mrs. Chippy, az Antarktisz-kutató

Mrs. Chippy, aki egyébként hímnemű macska volt, szintén egy hajón élte mindennapjait szerető gazdájával, az ácsként dolgozó Harry 'Chippy' McNeish-sel és a

hajótulajdonos Sir Ernest Shackletonnal. Shackleton angol-ír felfedező volt, akit az Antarktisz-kutatás aranykorának legkiemelkedőbb alakjaként tartanak számon, összesen négy expedíción vett részt, amelyből az egyik tragédiával végződött.

Az Endurance hajót a feltorlódott jég körülzárta, majd összeroppantotta, a csapatnak menekülnie kellett. Látván, hogy a cica nem éli túl, a szenvedéstől megkímélve gazdája lelőtte. McNeish kis társáról sosem feledkezett meg, saját sírjára Mrs. Chippy szobrát helyeztette el Új-Zélandon.

A Blitzzel túlélő Szent Pál-templom

4. Faith, a jövődöndő macska

A második világháború alatt, 1940 és 1941 között, a Blitz elnevezésű konfliktus során Németország bombákkal sújtotta Nagy-Britanniát, az akció számos áldozatot követelt. Valószínűleg a Szent Ágoston-templomban

tartózkodó két cica sem éli túl, ha Faith nem előrelátó. Faith-t Henry Ross atya, a Szent Ágoston-templom lelkesze vette magához.

A Szent Pál-templomhoz közel 1940 szeptemberében Ross atya meglátta, hogy macskája egy kiscicát cipel le a templom alagsorába. A kiscica gyakran felszökött az emeletre, az anyamacska pedig igyekezett onnan távol tartani kölykét. Néhány nappal később, szeptember 9-én, amikor az atya éppen a Westminsterben

tartózkodott, egy becsapódó német bomba a földig rombolta templomát, csupán a torony maradt meg.

A kikerülő mentőegységek biztosak voltak benne, hogy a két cica már nem él. Faith és a kölyke, Panda ennek ellenére túlélte, az anyamacska előérzetének és gondosságának köszönhetően, a romok alatt az alagsorban összegúzva találták meg őket a tűzoltók. Faith-t a canterbury-i érsek kitüntetéssel jutalmazta az eset után.

5. Wilberforce, a királyi főegerész

Közel 300 évig működött a Downing Street 10. a brit miniszterelnöki otthonként, ám az ilyen régi épületek korántsem problémamentesek. Az egyik fő gond a hosszú

ideje meglepedő egerek és patkányok sokasága, amire a legjobb megoldás a macska, így alakult ki a királyi főegerési pozíció. Wilberforce viselte leghosszabb ideig ezt a hivatalt, ugyanis négy miniszterelnököt is kiszolgált, Edward Heath-től egészen a Vaslady-ig, Margaret Thatcherig, ráadásul feladatvégzését is kiválóan ítélték.

6. A krími háború életmentője, Tom

A krími háború során, 1855-ben a brit és francia erők elérték Szevasztopol térségét, amely egy porig sújtott város látványát nyújtotta, kevés túlélővel, drasztikusan

lecsökkent élelemkészlettel és, szerencsére, egy macskával. A kis állatot William Gair brit őrnagy mentette meg és nevezte el Krími Tomnak. Ez a találkozás nem csupán a cicának volt szerencsés, hanem a katonáknak is, ugyanis feltűnt a seregnek, hogy a macska mindig jól van lakva. Egy nap követni kezdték, és Tom elvezette őket az élelmiszerkészletekhez, megmentve őket az éhenhalástól.

7. Bászteg istennő

Az ősi Egyiptom idején a macskák jelenléte elengedhetetlen és életmentő volt a gabonarakarék megóvásának érdekében, így nem véletlen, hogy a lakosok szentként tisztelték őket. Hitük szerint az

istenek macskaféleként jelentek meg, mint Bászteg istennő a II. dinasztia idejéből, aki először egy oroszán, majd egy macska alakját öltötte magára a gyermekáldás és fogantatás istennőjeként.

8. Felicette, az asztronauta

Sajnos, a macskákat nem mindenhol tisztelték és szerették annyira, mint az ókori Egyiptomban, a XX. századi tudomány inkább kísérleti alanyként tekintett

rájuk. Ez volt a sorsa Felicette-nek is, akit egy kutya és egy majom után szintén az űrbe kívántak repíteni. Külön kiképzést is kapott, amikor elektródákat szereltek az agyába, ettől fogva valószínűleg szerencsésebbnek érezte magát, amíg Párizs utcáin kóborolt.

A sikeres felkészítést követően 1963. október 18-án kilöttek az űrbe, ahonnan épségben visszatért a Földre. Később, sajnálatos módon, további kísérleteknek vetették alá, amelyek következtében életét veszítette.

Bubasztisz, más néven Per-Bászteg városa vált kultuszának központjává, ahol szent macskákat tartottak a neki szentelt templomban. A macskákat elhalálozásuk után is tisztelettel és szeretettel kezelték, ugyanúgy járt számukra a mumifikálás, mint a fáraóknak.

9. Beerbohm, a „színész”

A macskák mindegyike azonnal magára vonja a figyelmet, ám Beerbohm egyenesen az 1906-os alapítású londoni Gielgud Színházban követelte ki az érdeklődő tekinteteket. Kedvelt tevékenységei közé tartozott, hogy besétált az öltözőkbe, és megtámadta a színházi

kellékeket, amelyekkel eljászott.

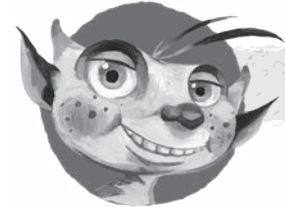
Később nem csupán zárt ajtók mögött produkálta magát, ugyanis előfordult, hogy előadások közben felsétált a színpadra, népszerűségét növelve a színház közönsége körében. Ő az egyetlen macska, aki halálát követően a The Stage brit hetilapban a címlapon kapott saját nekrológot.

10. Az ételhordó macska

A macskákról az a széles körben elterjedt nézet járja, miszerint kevésbé lojálisak a kutyaéhoz képest, ám ez nem minden esetben általános érvényű. Sir Henry Wyatt esetében semmiképpen sem, ugyanis az angol udvaronc egy macskának köszönheti, hogy megmenekült az éhenhalástól. Ellensége, III. Richárd bebörtönözte a Towerbe, ahol szerencséjére összebarátkozott egy macskával, aki galambot hordott Wyattnak, így a férfi más élelem híján, a macskára támaszkodva, galambon élt a fogság alatt, míg VII. Henrik trónra lépése el nem hozta számára a szabadulást.

Forrás: Múlt-kor történelmi magazin

	Hamis	Nem muszlim	Méter Angol vadász	Miklós becézve Szorítóeszköz	Társa a cégtáblán	Víz szélei!	Keresztül-vonatozás	Sok dalt tudó ember	1. 1938. március 24-én született Kosuth- és József Attila-díjas magyar költő, író, műfordító.
1									2. 1975. március 3-án hunyt el, Kosuth-díjas magyar író, esszéista, drámaíró, műfordító.
Irodai eszköz									3. 1887. március 21-én született Kosuth-díjas magyar író, költő, műfordító, képzőművész.
	Női név					Járunk rajta			4. 1934. március 12-én született Kosuth-díjas, Karinthy-gyűrés, Prima Primissima díjas és kétszeres József Attila-díjas magyar író.
	2					Pajta			
Horony			Urán vegyjele Laskát vág		Bizonyos ideje Kutya háza				
Sportoló nyakába kerül				Északi férfinév Szilvát szárító					
Málta autójele	Madridi focicsapat Igeköté					Limlom Portugál autójel			
Kutya		Tapos a szélein! Tétel			Köszönés Vizet tölt			Igefajta Fundamentum	
Púpozó						Brazil focicsapat Tonna			
Hidrogén vegyjele	Lenti helyen Csellel elhív					Skála-hang Fél tucát		Tetejére Kopasz	
Rostnövény			Félholt! Diszes lovas kocsi			Feltéve Fa külső rétege		Órahang Remek	
Talmi		Téli hull George ..., írónő			Görög betű Keret			Liter Kovácsna megyei falu	
Orosz leves				Mező Német autójel			Abba az irányba Tennis-kellék		
Csendőr rég						Kerget Kettős mássalhangzó		Napszak Forgórész!	
Húros hangszer				El nem dobó Volt					
4									
M									S

KÓNYA ÉVA

Adózók és adóbehajtók festményeken

Kharónnak – az élőket a holtaktól elválasztó Sztűx folyón átvívó mitológiai révésznek – az elhunytak hozzátartozói az eltemetettek szemére vagy nyelve alá helyezett pénzérmével adóztak (John Roddam Stanhope: *Kharón és Pszűkhé*, 1883)

Jézus a vámszedők asztala mellől hívta magához (a festményen fénynyalákkal megvilágított) Lévit, aki Máté néven lett tanítványainak egyike (Bernardo Strozzi: *Máté elhívása*, 1620)

Bruegel bibliai tárgyú festményének előterében parasztok fizetik adóikat, miután (egy másik ajtónál) nevüket feljegyezték. A kép középpontjában József és a számárháton ülő Mária közeledik az épülethez (id. Pieter Bruegel: *Betlehemi népszámlálás*, 1566)

A tized fizetése címen is ismert festményen a közjegyző papírokkal borított asztalnál veszi át a pénzben és terményben lerótt adót, míg az írnok buzgón jegyzetel (ifj. Pieter Brueghel: *Az adóellenőr irodája*, 1615)

A középkorban a fizetésektelen adósokat gyakran kötelezték zöld „szégyensapka” viselésére, és börtönbe került az, aki gyalázatának jelképe nélkül jelent meg nyilvános helyen (Marinus van Reymerswaele: *Adószedő*, 1542)

Adószedő és adóját pénzben, illetve használatban lerovó holland földműves házaspár (Paul de Vos: *Az adószedő*, 1543)

imborá

Rendeld meg most
a **Cimborát**
a 2019-2020-as tanévre!

Éves előfizetési díj:

30 lej (3,33 lej / lapszám)

Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimborá ára nem előfizetőknek:

4 lej / lapszám.

-
- KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •
 - érdeklődj a 0752 062 885-ös telefonszámon •
 - írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimboranet.net